

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1965 | ΑΡΙΘ.

ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Ἀξιότιμε Κύριε Διευθυντά,

Δὲν εἶναι μόνον θλιβερά ἀλλὰ καὶ ἀποκαρδιωτικὴ ἡ διαπίστωσις τοῦ γεγονότος, ὅτι ἀντὶ νὰ μᾶς ἐξημερώνη, νὰ μᾶς γαληνεύη, νὰ μᾶς ἀνυψώνη, τὸ γλυκὺ κλίμα, τὸ ἄρμονικὸ τοπεῖον, ἡ ἀσύγκριτος ὠραιότης τῆς Ἑλληνικῆς φύσεως, μᾶς σκληρύνει, μᾶς ἐρεθίζει, μᾶς καθιστᾷ ὀξεῖς καὶ βιαίους καὶ εἰς τοὺς τρόπους μας καὶ εἰς τὰς ἐκφράσεις μας. Ἐκεῖ ποῦ δὲν ὑπάρχει περιθώριον ἀγριότητος καὶ προκλήσεως, ἐκεῖ ποῦ δὲν ὑπάρχει αἰτία διὰ προσωπικὰς ἐπιθέσεις καὶ ὕβρεις, ἡμεῖς δημιουργοῦμεν. Ὑβρίζομεν, χλευάζομεν, κομπάζομεν, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τὴν αἰτίαν.

Μία ἐπιστολή, ἣτις ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως εἰς τι περιοδικὸν ὑπὸ τινος σεβασμίου λευίτου, ἐπιβεβαίωσεν τὰ ἀνωτέρω. Δὲν μνησικακοῦμεν κατὰ τοῦ ἀνωτέρω ἐπιστολογράφου, ἀλλ' οὔτε εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ παρακολουθήσωμεν τὸ ὄργιον ὕφος, μὲ τὸ ὁποῖον γράφει. Περιοριζόμεθα ἀπλῶς νὰ τοῦ ὑποβάλωμεν μίαν θερμὴν παράκλησιν: "Ὅταν θὰ ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας — διὰ τὴν τακτικὴν ἢ ἔκτακτον συνεργασίαν του μὲ τὸ Περιοδικόν, τοῦ ὁποῖου τυγχάνει συνεργάτης — ἄς λάβῃ τὸν κόπον, ἄς ὑποβληθῇ εἰς τὴν θυσίαν νὰ διέλθῃ ἐκ τῶν γραφείων τοῦ TAKE, διὰ νὰ λάβῃ πλείονα τῶν ὅσων θὰ παραθέσωμεν κατωτέρω στοιχεῖα.

Ἐπειδὴ ὁ ἐν λόγῳ ἐπιστολογράφος, πέραν τῆς ἐπιδεικνυομένης ἐχθρότητος πρὸς τὸ ἄτομόν μας, παρασύρεται εἰς αὐθαρέτους ἐπικρίσεις καὶ ἀναληθείας, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι, χάριν τῆς ἀληθείας, νὰ ἐνημερώσωμεν, σχετικῶς, τοὺς ἡσφαλισμένους μεθ' ὧν διὰ τῆς τελευταίας ἐγκυκλίου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπι-

σκόπου ἤλθομεν εἰς ἐπαφήν καὶ ἐξεθέσαμεν τὴν πραγματικὴν θέσιν τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. καί, συντόμως, διὰ νέας ἐγκυκλίου, θὰ ἐνημερώσωμεν καὶ πάλιν τούτους. Πρὸς τούτοις πληροφοροῦμεν τοὺς ἡσφαλισμένους εἰς τὸ TAKE τὰ κάτωθι:

1. Τὰ πρὸς τοὺς ἡσφαλισμένους παρεχόμενα δάνεια δὲν ἀνεστάλησαν, ἀλλ' ἀπλῶς περιορίσθησαν ἐντὸς τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων τοῦ Ὁργανισμοῦ. Τοῦτο τιμᾷ ὅπως ἰδιαιτέρως τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, ὅπερ ἔλαβε τοιαύτην ἀπόφασιν. Δὲν εἶναι ἐπιτρεπτόν ὄχι ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην, ἀλλ' ἀπὸ τὴν κοινὴν λογικὴν καὶ ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης νὰ διατίθεται ποσὸν 13.800.000 δρχ. εἰς δάνεια ἔναντι ποσοῦ 1.400.000 δραχμ., ὅπερ εἶχεν διαθέσιμον τὸ TAKE, εἰς ὠρισμένον χρόνον. Ἡ περιστολὴ τῶν δανείων ἐβοήθησεν τὸν Ὁργανισμὸν νὰ περιορίσῃ τὴν προηγούμενην ἀπαράδεκτον ἀνισότητά, ἡ ὁποία περιέχει τὸν σπόρον τῆς ὀλοσχεροῦς καταρρεύσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ. Τοῦναντίον τὸ Δ.Σ. ἀναγνωρίζον τὰς ἀμέσους καὶ ἐπιτακτικὰς ἀνάγκας τῶν ἡσφαλισμένων, καὶ ἐντὸς πάντοτε τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων τοῦ Ὁργανισμοῦ, ὄχι μόνον δὲν περιώρισεν ἀλλά, τοῦναντίον, ἠῤῥῆσε τὸ κονδύλιον διὰ τὰ μικροδάνεια, δι' ὧν καλύπτονται ἄμεσοι καὶ ἐπιτακτικαὶ ἀνάγκαι τῶν ἡσφαλισμένων. Πρὸς γνῶσιν τῶν ἡσφαλισμένων ἀναφέρομεν, ὅτι ἐξ ἐπόψεως ἐξισορροπήσεως τοῦ ἐνεργητικοῦ, παρὰ τὰ ληφθέντα μέτρα δὲν ἐφθάσαμεν εἰσέτι εἰς σημεῖον ἱκανοποιητικόν, παρέχον ἀσφάλειαν διὰ τὸ μέλλον. Σήμερον τὰ μὲν διαθέσιμα τοῦ Ὁργανισμοῦ, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν πρὸς τὸ Δημόσιον ὑποχρεώσεων, ἀνέρχονται (Δεκέμβριος 1964) εἰς 7.100.000 δραχμ., τὰ δὲ διατεθειμένα εἰς δάνεια εἰς 11.200.000 δραχμάς.

2. Αἱ συντάξεις αἱ παρεχόμεναι ὑπὸ τοῦ TAKE εἶναι, πράγματι, ὄχι ἀπλῶς μικραὶ ἀλλὰ γελοῖαι. Εἰς τοῦτο ὅμως οὐδὲως εὐθύνεται τὸ TAKE. Οἱ ἡσφαλισμένοι πρέπει νὰ ἀντιληφθῶσιν καλῶς, ὅτι ἐφ' ὅσον οἱ μισθοὶ των εἶναι μικροὶ καὶ αἱ συντάξεις των θὰ παραμένωσιν μικραὶ. Τὸ TAKE δὲν ἔχει τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνουν ἄλλοι ἀσφαλιστικοὶ φορεῖς, τάξεων προνομιούχων, νὰ ἐξασφαλίζουσιν οἱ ἄλλοι δι' αὐτοὺς τὸ 60ο/ο ἢ 70ο/ο τῶν πόρων των. Τὸ TAKE ἀποζῆ κυρίως ἐκ τῶν εἰσφορῶν τῶν ἡσφαλισμένων του, ἡ δὲ συμβολὴ τοῦ ἐργοδότη (Ἰ. Ναῶν) καὶ

τοῦ Κοινωνικοῦ συνόλου εἰς τὰ ἔσοδά του, ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλους ὀργανισμούς, εἶναι ἀσήμαντος.

Τὸ διαθέσιμον ποσὸν τῶν 7.100.000 δραχμ. καὶ ἐὰν διατεθῇ ὀλόκληρον δὲν θὰ βελτιώσῃ τὴν θέσιν τῶν συνταξιούχων. Ἄλλ' οὔτε καὶ ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ τὸ διαθέσωμεν, διότι τοῦτο ἀνήκει ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἤδη συνταξιούχους ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκείνους, οἵτινες θὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὸ μέλλον καὶ ἡ σύστασις του Κεφαλαίου τούτου ὀφείλεται εἰς τὴν σκληρὰν στέρησιν τῶν ἤδη συνεισφερόντων ἡσφαλισμένων.

3. Ἡ συνεχῆς καὶ ἄγρυπνος παρακολούθησις τοῦ Ὁργανισμοῦ μᾶς ἐπέβαλε νὰ ἀποστείλωμεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς ἰατροὺς συμβούλους καὶ νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν των ἐπὶ παρατηρηθεισῶν ἀδικαιολογήτων παρατάσεων νοσηλείας. Εἶναι ψευδὲς καὶ δὲν χρήζει κἄν διαψεύσεως τὸ ὅτι τὰ Τοπικὰ TAKE ἔλαβον ἐντολὴν νὰ πιέζουσι τοὺς ἰατροὺς διὰ νὰ ἐξάγουν βιαίως ἐκ τῶν κλινικῶν τοὺς ἡσφαλισμένους ἀσθενεῖς. Δὲν εἶναι, νομίζομεν, ἐπιτρεπτόν νὰ χρησιμοποιοῦνται τοιαῦται ἀνακρίβειαι, αἵτινες προδίδουσι μόνον ἀσέβειαν πρὸς τὴν νοσημοσύνην ἐκείνων, πρὸς οὓς ἀπευθύνεται τὸ δημοσίευμα.

4. Τὸ TAKE δὲν εἶναι Φιλόπτωχον Ταμεῖον. Εἶναι οἰκονομικὸς Ὁργανισμὸς, ὅπως εἶναι ὅλοι οἱ Φορεῖς τῶν Ἀσφαλίσεων. Ἄλλοτε τοῦ ὀφείλουσι οἱ ἡσφαλισμένοι καὶ ἄλλοτε ὀφείλει τὸ TAKE. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χαρίζῃ τὰ πρὸς τὸ TAKE ὀφειλόμενα, ὅπως καὶ οἱ ἔχοντες λαμβάνειν δὲν χαρίζονται πρὸς τὸ TAKE. Ἀληθές, ἀληθέστατον εἶναι ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐπέζητήθη ἡ εἴσπραξις τῶν πρὸς τὸ TAKE ὀφειλῶν καὶ κυρίως τῶν ἐκ τῶν μεγάλων δανείων ὀφειλῶν. Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ ἡ Διοίκησις τοῦ Ὁργανισμοῦ κατέβαλεν ἰδιαιτέραν προσπάθειαν. Οἱ περισσότεροι τῶν ὀφειλετῶν, πρὸς τιμῆν των, ἐπέδειξαν κατανόησιν καὶ μᾶς παρέσχον εὐγενῶς τὴν βοήθειάν των. Τινὲς ὅμως παρενόησαν τοὺς σκοποὺς τοῦ TAKE καὶ μὴ ἀντιληφθέντες ὅτι οἱ πόροι τοῦ TAKE εἶναι τὸ σκληρὸν ὑστέρημα τῶν πενεστέρων ἀνθρώπων τῆς κοινωνίας μας, δὲν ἠθέλησαν νὰ μᾶς συνδράμουν δι' ὃ καὶ ἠναγκάσθημεν, πρὸς βαθυτάτην λύπην μας, νὰ τοὺς εἰδοποιήσωμεν διὰ τὰς βαρυτάτας συνεπειάς, τὰς ὁποίας συνεπήγετο ἡ μὴ ἔγκαιρος ἐπιστροφή τῶν ἐκ δανείων ἢ

καὶ ἐτέρων λόγων ὀφειλῶν. Ἐλπίζομεν, ὅτι τελικῶς ἅπαντες θὰ κατανοήσουν τὴν καλὴν μας πρόθεσιν καὶ θὰ σπεύσουν, σὺν τῷ χρόνῳ, νὰ τακτοποιήσουν τὰς ὀφειλάς των.

Μεταξὺ τῶν ὀχληθέντων ὑπῆρχον καὶ τινες δικαιοπάροχοι, οἵτινες διὰ ψευδῶν δηλώσεων ἔλαβον ὠρισμένα ποσὰ ἐκ τοῦ TAKE. Παρὰ τούτων ἐζητήθη ἡ ἐπιστροφή τῶν μὴ κανονικῶς εἰσπραχθέντων ποσῶν. Θὰ ἠδύνατο, βεβαίως, τὸ TAKE νὰ καταγγείλῃ τὴν πράξιν των εἰς ἄλλας ἀρχάς, οὐχὶ ἐκκλησιαστικάς. Πλὴν ὅμως, περιορίσθη εἰς τὴν διὰ μικρῶν δόσεων ἐπιστροφήν τῶν ὀφειλομένων.

5. Ὑπάρχει πράγματι μία ἐκκρεμότης ἀναφερομένη εἰς τὸν συνυπολογισμὸν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ 300δράχμου ἐπιδόματος. Τὸ Δ.Σ. υἱοθέτησε τὸ αἴτημα τῶν ἡσφαλισμένων καὶ ἐζήτησε τὴν ἔγκρισιν τοῦ Ὑπουργείου. Τὸ Ὑπουργεῖον ὅμως δὲν ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Δ.Σ. πρὶν ἢ ὀλοκληρωθῆ ἡ ἀρξαμένη ἐργασία διὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἀναλογιστικῆς μελέτης. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ἠδυνήθη νὰ πράξῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ Δ.Σ. εἰς τὸν τομέα τῶν συντάξεων ἦτο ἡ αὐξήσις τῶν κατωτέρων ὀρίων συντάξεων, διὰ τῆς διαθέσεως τοῦ προϋπολογισθέντος περισσεύματος τῆς χρήσεως.

Καὶ διὰ νὰ συμπληρώσωμεν: Πληροφοροῦμεν τοὺς ἡσφαλισμένους τοῦ TAKE, ὅτι ὁ μόνος Ὁργανισμός, ὅστις παρῆγεν συντάξεις, ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα καὶ νοσοκομειακὴν περίθαλψιν, ἄνευ ἐπιστημονικῆς βάσεως, ἄνευ ἀναλογιστικῆς μελέτης, ἦτο ὁ Ἀσφαλιστικὸς Ὁργανισμὸς των. Εἴτε τὸ θέλομεν εἴτε ὄχι, μόνον ἡ Ἐπιστήμη παρέχει τὰ μέσα δι' ἀσφαλῆ πρόβλεψιν. Οὐδεὶς Ἀσφαλιστικὸς Ὁργανισμὸς ἐπέζησεν ἄνευ ἐπιστημονικῆς μελέτης. Ἡδὴ ἀναμένομεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀναλογιστικῆς μελέτης καὶ τὰ πορίσματα θὰ θέσωμεν ἀμέσως ὑπ' ὄψιν τῶν ἡσφαλισμένων, ἢ πρὸς τοὺς ὁποίους ἀγάπη μας καὶ ὁ βαθὺς σεβασμὸς μας μᾶς ὑποχρεώνουν νὰ ἀφιερῶσωμεν πολὺτιμον χρόνον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀσφαλιστικοῦ των Ὁργανισμοῦ, μὴ ἐπηρεαζόμενοι ἀπὸ κακοπίστους ἢ ἐπιπολαίας ἐπικρίσεις.

Εὐχαριστῶ ἀπείρως διὰ τὴν φιλοξενίαν

Μετ' ἐξαιρέτου τιμῆς

Καθηγ. Π. ΣΤΕΡΙΩΤΗΣ

Διευθύνων Σύμβουλος τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Ὁ «κόσμος» καὶ ὁ Χριστός

Ἡ ΟΝΟΣ ΤΟΥ ΒΑΛΑΑΜ ΟΜΙΛΟΥΣΑ ΜΕ ΦΩΝΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΝ

«Εἴ τις δοκεῖ σοφός εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρός γενέσθω, ἵνα γέννηται σοφός» (Α΄ Κορινθ. γ', 18). «Ἄν κανένας ἀπὸ σᾶς νομίζεται σοφός, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ κόσμου τούτου τοῦ ματαίου, ἅς γίνῃ μωρός, γιὰ νὰ γίνῃ σοφός».

Ὅποιος λογαριάζει πολὺ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κόσμου, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ θελήσῃ νὰ τὸν περιφρονοῦν ὡς ἀνόητον, ἐνῶ τὸν τιμοῦν γιὰ σοφόν; «Ὁ αἰὼν οὗτος» ποὺ λέγει ὁ ἀπόστολος, εἶναι ὁ κόσμος κ' οἱ ἀντιλήψεις τῶν σαρκικῶν ἀνθρώπων. Ἡ σοφία ποὺ λέγει ὅτι θὰ ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος ποὺ θὰ περιφρονήσῃ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κόσμου, εἶναι ἡ «κατὰ Θεὸν σοφία», δηλαδή ἡ γνώσις τοῦ μυστηρίου τῆς θρησκείας, ποὺ θὰ τὴν ἀποκτήσῃ μὲ τὴν πίστιν. Τὴν σοφίαν αὐτὴν δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὴν ἀντιληφθῇ ὁ «ψυχικὸς ἄνθρωπος», ἤγουν ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ σαρκικὸν φρόνημα, ἅς εἶναι καὶ ὁ πλέον τετραπέρατος καὶ πολυξέρος εἰς τὴν κοσμικὴν σοφίαν, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος μακάριος ἀπόστολος εἰς τὴν ἰδίαν ἐπιστολήν του, ὀλίγον παραπάνω, «ψυχικὸς ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῶ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γινῶναι ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται» (Α΄ Κόρινθ. β' 14). Δι' αὐτὴν τὴν περικοπήν ἐγράψαμεν εἰς ἄλλο μέρος.

Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἠμπόρεσα κ' ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος, νὰ περιφρονήσω τὴν ἐκτίμησιν ποὺ εἶχεν ὁ κόσμος στὸ πρόσωπόν μου, καὶ νὰ προτιμήσω προθύμως καὶ μετὰ χαρᾶς, νὰ ὀνειδισθῶ ὡς ἀνόητος καὶ ἀπαίδευτος, κατὰ τὰς περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας εἶχαμεν χρέος νὰ ἀντιταχθῶμεν εἰς ἰδέας ὅπου ἦσαν ἀντίθετες πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ γι' αὐτὸ νὰ μᾶς εἶπουν ἐμπαικτικῶς ἀποπετρωμένους, ἐχθροὺς τῆς προόδου καὶ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας, φανατικοὺς καὶ ἄλλα παραπλήσια. Ἡ τοιαύτη περιφρόνησις ἐκ μέρους τῶν σοφῶν καὶ φρονίμων τοῦ κόσμου τούτου ἐναντίον μας, εἶναι μεγαλυτέρα σήμερον, ποὺ ἀγωνιζόμεθα μὲ θεικὸν ζῆλον ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, τὴν ὁποίαν ἀπεμπολοῦν οἱ παπόφιλοι καὶ οἱ ὀπαδοὶ των, οἱ ὁποῖοι λέγουν ὅτι ὀμιλοῦν καὶ ἐνεργοῦν ἐν ὀνόματι τῆς προόδου καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἐποχῆς μας. Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς «ψυχικοὺς ἀνθρώπους» σηκώνεται φοβερὰ κατακραυγὴ κατεπάνω μας. Ἀλλὰ ἡμεῖς κρατοῦμεν γερὰ τὸ ἁγιασμένον λάβαρον τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ χαιροῦμεθα, ἔχοντες εἰς τὴν καρδίαν μας τὰς παραπάνω λόγια

τοῦ θεογλόσσου Παύλου, καθὼς καὶ ἐκεῖνα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶπε: «Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες ἄνθρωποι» (Λουκ. ζ', 26). Καὶ ποῖοι εἶναι οἱ «πάντες ἄνθρωποι»; Εἶναι ὁ «κόσμος», οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἔχουν σαρκικὸν φρόνημα, καὶ ποὺ εἶναι οἱ περισσότεροι, γι' αὐτὸ λέγει ὁ Κύριος «πάντες ἄνθρωποι», «ὅλοι οἱ ἄνθρωποι».

«Ὡστε, θὰ εἰπῇ κάποιος, ὁ Χριστὸς κατακρίνει τὸν κόσμον, καὶ τὲς ἀντιλήψεις του, καὶ τὰ ἔργα του;» Καὶ βέβαια τὸν κατακρίνει ὁ Χριστὸς καὶ μάλιστα χωρὶς ἔλεος, κ' ὅλη ἡ διδασκαλία του εἶναι στηριγμένη στὸ ὅτι «ὁ κόσμος» εἶναι πολέμιος τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸν «τὸν κόσμον» τὸν λέγει ὑπόδουλον στὸν Σατανᾶν (Ματθ. δ', 8), στὸν Μαμωνᾶν, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ. «Τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς Θεόν» (Ρωμ. η', 7). Ὁ «κόσμος» λέγεται καὶ κόσμος «τῶν ἐθνῶν». Γι' αὐτὸ λέγει ὁ Κύριος πὼς τὲς σαρκικὲς ἀπολαύσεις τὲς ἐπιδιώκουν «τὰ ἔθνη». «Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ» (Λουκ. ιβ', 30).

Ὁ Χριστὸς λέγει πολλὰ γιὰ «τὸν κόσμον», γιὰ τὸν ἁμαρτωλὸ κόσμον. Καὶ ὅμως, ἡμεῖς οἱ λεγόμενοι Χριστιανοί, δὲν τὴν ἔχουμε ζωηρὴ μέσα μας αὐτὴν τὴν ἀπέχθειαν ποὺ δείχνει ὁ Κύριος γιὰ τὸν «κόσμον», ἀλλὰ προσπαθοῦμεν νὰ συμβιβάσωμεν τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου. Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν ποὺ ἔχομεν νὰ συμβιβάσωμε αὐτὰ τὰ δύο, νοθεύοντας τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸ κοσμικὸν πνεῦμα, ἔχουν τὴν ρίζαν τῶν αἰρέσεις, γιὰτὶ μὲ τὸ πνεῦμα «τοῦ κόσμου» εἶναι ὁ ὀρθολογισμὸς καὶ ἡ ἁμαρτωλὴ γνῶσις. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ «κόσμου» ἔχει μέσα του ὅλα τὰ κακὰ, τὸν ἐγωϊσμόν, τὴν ὑπεροψίαν, τὴ φιλαρχίαν, τὴν ὑποκρισίαν, τὴν ἀγριότητα, τὴν ἀπανθρωπίαν. Ὁ παπισμὸς εἶναι αὐτὸ τὸ σατανικὸν πνεῦμα, ποὺ ἐπῆρε τὴν προσωπίδα τοῦ Χριστοῦ.

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1-5

ΕΚΑΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΔΡΧ. 300

Πωλοῦνται εἰς τὰ Γραφεῖά μας, ἀποστέλλονται δὲ καὶ ταχυδρομικῶς ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Ἀπὸ τὸ Συναξάρι τοῦ Εἰκοσιένα

Ο Σ Α Μ Ο Υ Η Λ

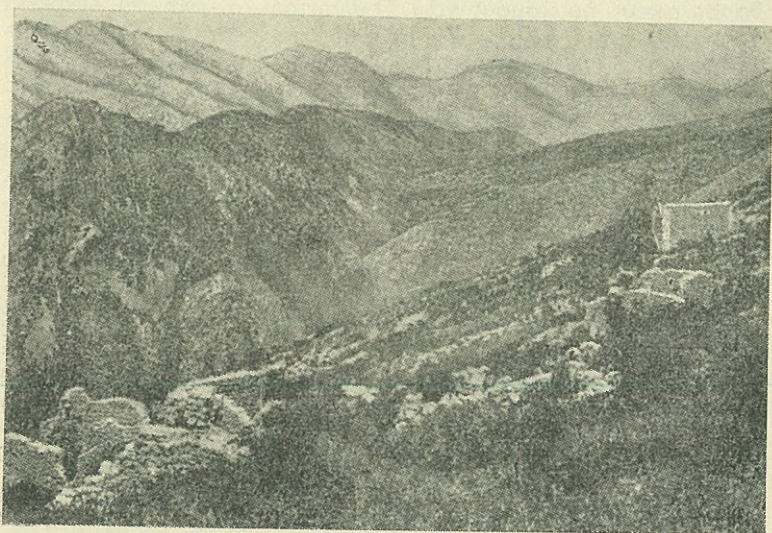
Εἶναι κρίμα πού δὲν ξέρομε, καὶ πού δὲν ἔφθασαν ὡς ἐμᾶς, παρὰ λίγες μονάχα λεπτομέρειες ἀπὸ τοὺς ἀσύγκριτους καὶ θαμβωτικούς ἡρωϊσμούς τῶν Σουλιωτῶν, σ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ στενωτάτου ἐκείνου ἀποκλεισμοῦ τους ἀπὸ τὸν Ἀλῆ· ἀποκλεισμοῦ, πού σὰν βδέλλα αἰμόδιψη τοὺς ἀποστράγγιζε, μὲ τὴ πεῖνα καὶ τὴ δίψα, τὴ ζωϊκὴ τους δύναμη. Τέτοιος ἠθικός δυναμισμὸς καταμερισμένος ἰσόζυγα σὲ μιὰν ὀλόκληρη κοινοπολιτεία, καὶ σ' ἄνδρες καὶ σὲ γυναῖκες, καὶ πού αὐτὸς νὰ ὀρίζη καὶ νὰ κυβερνᾷ τὴν ἐσωτερικὴ τους ζωὴ, δὲν συναπαντιέται, παρὰ σπανιώτατα, στὴν ἱστορικὴ ζωὴ. Στὸ Σούλι πρωτοφανερώθηκε, μὲ τόσην ἐνάργεια, ὁ ἰδεώδης ἐκεῖνος τύπος τοῦ ἀγωνιστοῦ τοῦ Εἰκοσιένα, πού μέσα στὴν ἐκπαγλὴ μορφὴ του καθρεφτίζει τὸ ἀπελευθερωτικὸ μας κίνημα, καὶ κάνει τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάσταση νὰ μένη ἢ αἰωνία ἀάμφωτη ἐστία τῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους μας.

Οὔτε καὶ μᾶς περνᾷ σήμερα ἀπὸ τὸν νοῦν μας τ' ἀβάσταγο μαρτύριο, μὰ καὶ ἡ καταπληκτικὴ ἀντοχὴ καὶ τὸ θεοκίνητο πεῖσμα τῶν ἡρώων ἐκείνων νὰ ζήσουν ἐλεύθεροι κι' ἀσκλάβωτοι. Τὰ ὅσα ξέρομε δὲν ἀντιπροσωπεύουν σχεδὸν τίποτα ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴν ἀτμόσφαιρα κι' ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς θυσίας, πού ἐγέννησαν κι' ἐξέθρεψαν τὰ καθημερινὰ καταπληκτικὰ γεγονότα τῆς ὑπέροχης, τῆς θείας πραγματικῆς ἐκείνης ἀντίστασης, στὸ βάρβαρο κατακτητῆ. Κι' ὅμως τὰ λίγα αὐτὰ πού ξέρομε εἶναι ἄρκετά, γιὰ νὰ μᾶς ἐγγυηθοῦνε τὴν αἰώνια ὑπόσταση τοῦ Γένους μας.

Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα πολέμαρχος κι' ἐμψυχωτὴς στάθηκεν ὁ Σαμουὴλ. Καὶ μ' αὐτὸν ὀδηγητὴ καὶ πρωτοπόρον ἐπιχειροῦσανε συχνὰ νυκτερινὰ γιουρούσια, γιὰ νὰ οἰκονομήσουνε λιγοστὰ τρόφιμα ἢ μπαρουτόβολα. Κι' ὅπως λέει ὁ Ὑδρωμένος, κανεῖς, οὔτε ὁ Τζήμης Ζέρβας, οὔτε ὁ Δῆμος Δράκος, οὔτε κι' αὐτὸς ἀκόμη ὁ Φῶτος ἐφανέρωσαν τόσην ἀψηφισιὰ γιὰ τὸν κίνδυνο καὶ τόσην ἀφοβία. Καὶ οἱ Σουλιῶτες τὸν αἰσθάνονταν σὰν μιὰν ἐξωτικὴ θεϊκὴ δύναμη, καὶ σὰν κάποιον Ἀρχάγελο, πού τοὺς ὀδηγοῦσε, μὲ τὸ σπαθί του ξεγυμνωμένο, σὰν ρομφαία θανάτου· κι' ἔπαιρναν θάρρος καὶ τὰ λισβωμένα κι' ἀδυνατισμένα ἀπὸ τὴ φρικτὴ στέρηση τῶν πάντων πόδια τους, ἀντιστυλώνονταν σι' ἀντίκρουσμά του σιδερένια ἐπάνω στὴ γῆ,

κι' αντιπατούσανε, σάν φτερωμένα, ἀπὸ βράχο σὲ βράχο. Κι' ὅταν ἐτελείωνε τὸ γιουρούσι κι' ἐγύριζαν πίσω στὶς μονιές τους, θριαμβευτὲς πάντα καὶ πάντα μὲ κάποια λάφουρα, ὁ Σαμουήλ ἀποσυρνόντανε, ἤσυχος καὶ σάν μὴ συνέβηκε τίποτα, στὸ ἀσκηταριό του καὶ στὴ σπηλιά του. Καὶ κλεισμένος ἐκεῖ ἔψαλλε, μὲ κατάνυξη καὶ μὲ ταπείνωση, διάφορα δοξαστικά· ἡ ἐδιάβαζε

Τὸ Κοῦγι

Φωτογραφία τοῦ 1876

τοὺς ἔνθεους ψαλμοὺς τοῦ Δαβὶδ, κι' εὐχαριστοῦσεν ὀλόφυχα τὸν Χριστὸ καὶ τὴν μεγαλόχαρη Μητέρα του, τὴν γλυκεῖα προστάτισσα τῆς Χριστιανωσύνης. Καὶ ποτὲ δὲν τὸν ἄκουσε κανεὶς νὰ ξεστομίση κάποιο καυχησιάρικο λόγο, καὶ νὰ φανερώνη φύση καὶ ἔπαρση. Μόνο τὴν ἄλλην ἡμέρα τοὺς ἐμάζεψε καὶ τοὺς ἔλεγεν — «Ἀδέλφια μου, μᾶς βοήθησε πάλιν ὁ Θεός... Καὶ νὰ τὸ ξέρετε... Εὐκολώτερα θὰ γίνῃ μπρούτζινος ὁ οὐρανὸς καὶ θὰ πέσῃ νὰ πλακώσῃ τὴ γῆς, παρὰ τὸν Σούλι μας Τούρκικο». Καὶ τὸν ἄκουγαν μ'ἄπειρην εὐλάβεια κι' ἐπίστευαν στὰ λόγια του. Λόγια εὐλογημένα, πού πρέπει νὰ τὰ κρυφακούη πάντα ὁ καθένας μας μέσα του καὶ νὰ μάχεται, μ' ἀνένδοτη πνοή, γιὰ ν' ἀνηφορίζῃ πάντα τῆς ἠ Φυλῆ μας πρὸς τὴν τιμὴ καὶ πρὸς τὸ χρέος πού ἔχομε, νὰ εἴμαστε πάντα μας ἡ Λαμπριάτικη λαμπάδα στὸ νυχτωμένο κόσμον. Γιατὶ ἔτσι τὸ θέλει ὁ Θεός. Νᾶναι ἡ μικρὴ μας Ἑλλάδα οἱ Θερμοπύλες τῆς γῆς ὅλης. Κι' ἐμεῖς οἱ

φρουροί της, πού μᾶς ἐμπιστεύθηκε τὴν ἀνώτατην εὐθύνη, νᾶμαστε ὁ ἴσκιος του· καὶ νὰ κρατᾶμε ἄβατες τὶς στενοποριές μας αὐτές. Ἐβατες κι' ἀπροσπέλαστες, ὅπως ταιριάζει στ' ἄδυτα τῶν ἀδύτων τῶν ἀγίων ναῶν του.

Τί μεγαλεῖο ἀλήθεια! Τί ὁμορφιά! Τί θεῖος καὶ ἱερός ἐνθουσιασμός! Τί φωτεινότατη διαμόρφωση τῆς ἰδέας τῆς ἐλευθερίας μέσα στὶς ἀπλοϊκές ἐκεῖνες ψυχές! Στυλίτες εἶχαν γίνοι ὄλοι οἱ Σουλιῶτες· σὰν ἐκείνους πού ζοῦσαν κάποτε μέσα στὴ βαθειὰν ἔρημο ἢ μέσα σὲ βαθουλώματα ἀπροσπέλαστων γκρεμνῶν, γιὰ νὰ ὑμνολογοῦνε τὸν Θεὸ καὶ νὰ τοῦ ψάλλουνε, νύκτα καὶ ἡμέρα, τὸ ἄσμα τῆς πίστεως τους. Μέσα στὴ φρικτὴ τους ἐκείνη στέρηση, πού εἶχανε γίνοι σκιάχτρα ἀπὸ τὴν πείνα κι' ἀπὸ τοὺς ἀδιάλειπτους ἀγῶνες, ὁ Ἄλῆς τοὺς ἔταξε δυὸ χιλιάδες πουγγιά, γιὰ ν' ἀπαρνηθοῦνε τὸ Σούλι τους καὶ νὰ φύγουε ἀπὸ τὸν τόπο τους. Καὶ τοὺς ἔταξεν ἀκόμη, νὰ διαλέξουε ὅποια γῆ θέλουε, καὶ νὰ τοὺς δώσῃ ἐνέχυρα, πὼς δὲν λείε φέμματα. Καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦνε ἐκεῖ, καὶ νὰ ζοῦνε, μ' ὅλα τους τ' ἀγαθὰ. Κι' ἐκεῖνοι, στὴ δελεαστικὴ καὶ τὴν ξεμαυλιστικὴ του ἐκείνη πρόταση, τοῦ ἀπαντήσανε μὲ τὸ παρακάτω γράμμα, πού μᾶς περιέσωσεν ὁ Ὑδρωμένος, καὶ πού κλείνει μέσα τόσο ἠθικὸ μεγαλεῖο, πού στοχάζομαι, πὼς μοναχὰ ἓνας ἀληθινὸς Προφήτης τοῦ Θεοῦ σὰν τὸ Σαμουήλ, θὰ μπορούσε νὰ τὸ ἐμπνευσθῇ καὶ νὰ τὸ ὑπαγορεύσῃ.

» Βεζὺρ Ἄλῆ Πασᾶ, σὲ χαιρετοῦμεν,

» Ἡ πατρίς μας εἶναι ἀπείρως γλυκντέρα ἀπὸ τ' ἄσπρα σου
» καὶ ἀπὸ τοὺς εὐτυχησμένους τόπους, ὅπον ὑπόσχεσαι νὰ μᾶς
» δώσῃς. Ὅθεν ματαίως κοπιᾶζεις. Ἐπειδὴ ἡ ἐλευθερία μας δὲν
» πουλιέται· οὔτε κι' ἀγοράζεται μὲ ὄλους τοὺς θησαυροὺς τῆς
» γῆς, παρὰ μὲ τὸ αἷμα καὶ μὲ τὸν θάνατο, ἕως τὸν ὕστερο
» Σουλιώτη».

Ὅσες φορές διαβάζω τὸ μουσούργημα αὐτό, τὸ αἰσθάνομαι σὰν μιὰ θεῖα μελωδία, ἀπὸ χιλιάδες ὄργανα καὶ βιολιά, καὶ μὲ κυριεῖε ἓνας ρόδινος ἴλιγγος καὶ μουρχεται ἡ παράδοξη ἐπιθυμία, νᾶχα, λείε φτερά καὶ μιὰ πελώρια σάλπιγγα Ἀρχαγγελική, καὶ ν' ἀνέβαινα στὰ τετράψηλα οὐράνια. Κι' ἀπὸ ἐκεῖ νὰ σαλπίσω τόσο δυνατὰ, πού ν' ἀκουσθῇ, ἕως τὰ πέρατα τῶν ἀβύσσων κι' ὡς στὶς ἐσχατιές τοῦ ἀπείρου, πού κυλιοῦνται οἱ φωτεινὲς σφαῖρες τῶν ἄστρων, ὅτι «πᾶς μὴ Ἕλληνας βάρβαρος». Καὶ μοῦ ἀποκαλύπτεται, σὰν ὄραμα, πὼς τότε μόνο θᾶλθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐπάνω στὸν κόσμον μας αὐτόν, ὅταν

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΝ ΑΝΤΙΛΗΨΙΝ

«Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον
ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας».

(Ἐβρ. ιγ', 8)

Ἡ λαμπὰ περὶ ἱστορίας ἀντίληψις, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, συνεπληρώθη καὶ ἐτελειώθη μετὰ τὴν χριστιανικὴν φιλοσοφίαν τῆς Ἱστορίας. Εἰς τὸ γεγονός καὶ τὸ μυστήριον τῆς θείας Ἐνσαρκώσεως ὁ χρόνος καὶ ἡ αἰωνιότης συνεδυσάσθησαν ἄρμονικῶς καὶ συνετελέσθη ἄγνωστος προηγουμένως συνάντησις τοῦ μεταφυσικοῦ καὶ τοῦ ἱστορικοῦ, τοῦ αἰωνίου καὶ τοῦ παροδικοῦ, τοῦ ἀπολύτου καὶ τοῦ σχετικοῦ, τοῦ ἀπείρου καὶ τοῦ πεπερασμένου. Ἡ συνάντησις αὕτη ὑπῆρξε τόσο στενὴ, «ὥστε ἡ σύμπτωσις τῶν δύο ἀντιθέτων νὰ ἀποτελέσῃ μίαν ἐνότητα πρωτότυπον», ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ μεταφυσικὸν κατέστη ἱστορικόν, τὸ δὲ ἱστορικὸν ἀπετέλεσε μέρος τῆς αἰωνιότητος. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ ἑτεροματίσθη ἡ μεταξὺ τοῦ μεταφυσικοῦ καὶ τοῦ ἱστορικοῦ ὑπάρχουσα διάστασις καὶ ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν ἠνωμένα ἡ αἰωνιότης καὶ ὁ χρόνος.

Ἡ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ζωὴ τοῦ Σωτῆρος (γέννησις, θάνατος, ἀνάστασις) εἶναι τὸ κεντρικὸν γεγονός, ὅπερ ἐδίχασε τὴν ἱστορίαν, καὶ ὁ ἄξων, περὶ τὸν ὁποῖον στρέφεται αὕτη. Ἡ ἐν Χριστῷ ἀνατολὴ τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς ἐφώτισε τὴν ὁδὸν τῆς Ἱστορίας εἰς ὅλον τὸ βάθος καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς. Πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκινεῖτο ἅπαν τὸ παρελθὸν καὶ ἀπ' αὐτοῦ, ὡς ἀπὸ ἀφετηρίας, ὁρμᾶται ὀλόκληρον τὸ μέλλον. «Ὅπως λέγει ὁ Μπέρνχαρτ, «τὸ παρελθὸν μόνον αὐτὸν ἀνεζήτει καὶ αὐτὸς μόνος εἶναι τὸ μέτρον καὶ τὸ νόημα ὅλου τοῦ μέλλοντος». Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι πλέον παίγνιον εἰς χεῖρας τῆς τυφλῆς εἰμαρμένης, δὲν εἶναι ἐξάρτημα τῆς φύσεως καὶ παροδικῆς τῆς ὑπαρξίς. Διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως οὗτος ὑψοῦται ὑπεράνω τοῦ χρόνου καὶ ἐμβάλλει αἰωνιότητα εἰς τὰς παροδικὰς στιγμὰς τῆς ὑπάρξεως. Ὁ Χριστιανός, ἂν καὶ ἐν χρόνῳ καὶ ἐπὶ γῆς, δύναται νὰ ζῇ ἐκτὸς τοῦ χρόνου καὶ

θὰ μελώσῃ, σὰν καρπὸς γλυκός, ἡ καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τῆς γεύσεως τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ μας πολιτισμοῦ. Κι' ὅταν θὰ κατοικηθῇ πέρα ὡς πέρα ἡ γῆ μας ἀπὸ πνεύματα μυρωμένα ἀπὸ τὸ Ἑλληνοχριστιανικὸ μας στοχασμό.

νά αἴρεται ὑπεράνω τοῦ κόσμου τῆς αἰωνίου ροῆς. Οὕτως ἡ ὑπαρξίς αὐτοῦ ἀπαλλάσσεται τοῦ παροδικοῦ, ἀποκτᾷ νόημα καὶ ἀξίαν καὶ μεθίσταται εἰς τὴν οὐσιώδη ζωὴν. Καὶ τὸ νὰ ζῆ τις οὐσιωδῶς σημαίνει «ἐξαρσιν ὑπεράνω τοῦ κόσμου τῆς ἐμπειρίας, συνείδητιν ὅτι ἀνήκομεν εἰς κόσμον πνευματικῶν ἀξιών, συναίσθησιν τῆς ἀνεπαρκείας καὶ τοῦ ἀνικανοποιήτου, τὸ ὅποῖον ἐγκλείει εἰς ἑαυτὸν ὁ χρόνος καὶ ἡ αἰσθητὴ πραγματικότης. Αἱ μαρμαρυγαὶ τοῦ αἰωνίου καταυγάζουν τότε τὸν ἐνδόμυχον κόσμον».

Μὲ τὴν χριστιανικὴν περὶ Ἱστορίας ἀντίληψιν τὰ ἐπίγεια φωτίζονται ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ τοιουτοτρόπως ὁ χρόνος, τὸ μέλλον, ὁ ἄνθρωπος, ὁ πόνος καὶ πάντα τὰ ἀνθρώπινα προβλήματα κατοπτρεύονται ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς αἰωνιότητος. Τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι μέσον ἐκφράσεως τοῦ αἰωνίου, περιοχὴ ἐκδηλώσεως αὐτοῦ, συγχρόνως δὲ ὁδὸς ὀδηγοῦσα πρὸς αὐτό. Διὰ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων ἀφ' ἑνὸς μὲν ὀμιλεῖ ὁ Θεὸς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ ἄνθρωπος δι' αὐτῶν ἀπαντᾷ ὑπακούων ἡ ἀπειθῶν πρὸς τὸν Θεόν. Τὸ παρελθὸν φωτίζεται διὰ τοῦ αἰωνίου μέλλοντος, ἐνῶ τὸ αἰώνιον μέλλον συνδυάζεται πρὸς τὸ παρελθόν. Εἰς τὴν πορείαν τῆς ἱστορίας, ἡ ὁποία ἐξελίσσεται συμφώνως πρὸς τὸ ἀπολυτρωτικὸν καὶ σωτηριολογικὸν σχέδιον τοῦ Θεοῦ, «τὸ χθὲς καὶ τὸ αὔριον συμπλέκονται εἰς μίαν ἔννοιαν καὶ τὸ σήμερον ἐν σχέσει πρὸς τὴν αἰωνιότητα ἐμφανίζεται ὡς μία εὐκαιρία πραγματοποίησώς της». Εἰς τὸ κέντρον καὶ ὑπεράνω τῆς Ἱστορίας ἴσταται ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος εἶναι «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβρ. ιγ', 8). Ὁ Σταυρὸς Αὐτοῦ εἶναι ἡ τελειοτάτη ἀξιοποίησις τῆς ἱστορίας, εἶναι τὸ κορυφωμα καὶ ἡ πληρεστέρα ἐκδήλωσις τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀγάτης τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑψίστη ἐγγύησις περὶ τοῦ ὅτι «τὰ διάφορα γεγονότα δὲν εἶναι ἡ σαρκαστικὴ ἀπάντησις τῆς τυφλῆς τύχης ἢ τῶν ἀδυσωπήτων καὶ ἀκάμπτων φυσικῶν νόμων πρὸς τὸν σπαραγμὸν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς», ἀλλὰ τμῆμα τοῦ θείου σχεδίου καὶ ἔκφρασις τῆς προαιωνίου βουλῆς τοῦ Θεοῦ, ἥτις δὲν ἀφορᾷ μόνον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὡς ὅλον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκάστην ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἰδιαίτερος (Πρβλ. Ματθ. ι', 30: «Ἰμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναί εἰσιν»).

Ἡ ἱστορία λοιπόν, κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν, δὲν εἶναι κάτι τὸ ἄσκοπον καὶ ἄκαμpton. Δὲν εἶναι κάτι τὸ στατικόν, τὸ ἀπολιθωμένον καὶ τὸ ἀκίνητον. Δὲν εἶναι ἄστοχος καὶ τυχαία κίνησις, κυκεὼν καὶ σύμφυρμα γεγονότων. Ἡ ἱστορία εἶναι ὀργανικὸν ὅλον, κινεῖται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ καὶ ὀδηγεῖται συνεχῶς πρὸς τὴν πρόοδον. Αὕτη καρποφορεῖ τρόπον τινὰ «πρῶτον γόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν στάχυϊ» (Μάρκ. ε', 28). Ἡ ἱστορία «εἶναι ποτα-

μὸς μὲ πηγὰς, μὲ παραποτάμια, μὲ κοίτην ὀλονὲν εὐρυνομένην, μὲ δέλτα ἐκβολῶν μεγαλοπρεπές. Εἶναι ἴσως ὁ ροῦς τῆς μαιάνδριος καὶ πολύπλαγκτος διὰ τὸ ἀμφιρρέπον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ εἰς τὰς ὄχθας τῆς πότε πτηνὰ κελαδοῦν καὶ πότε βάτραχοι κοάζουν, ἀλλὰ μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ ροῦς τῆς δὲν ἐπιστρέφει εἰς τὰ ὀπίσω». Ἡ πρόοδος συντελεῖται μικρὸν κατὰ μικρὸν. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι μόνον ὑπόθεσις τοῦ μέλλοντος, ἀλλ' εἶναι ζῶσα πραγματικότης, μικρὰ ζύμη ζυμοῦσα βραδέως καὶ προοδευτικῶς τὸ «φύραμα» τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ ζύμη αὕτη τῶν πραγματικῶν χριστιανῶν καὶ τῶν ἐκλεκτῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ δρᾷ ἀθρόμβως εἰς τὸν ὄργανισμόν τῆς ἀνθρωπότητος, ἐμψυχοῦσα καὶ ζωοποιοῦσα αὐτόν. «Ὅπως λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆς πρὸς Διόγνητον ἐπιστολῆς, «ὅπερ ἐστὶν ἐν σώματι ψυχῇ, τοῦτ' εἰσιν ἐν κόσμῳ Χριστιανοί... Ἡ ψυχὴ συνέχει τὸ σῶμα. Καὶ Χριστιανοί... συνέχουσι τὸν κόσμον».

Πάντα ταῦτα δεικνύουν, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ὄχι μόνον δὲν εἶναι τὸ «ἄπιον τῶν λαῶν», ἀλλ' ἀντιθέτως εἶναι ἡ πλέον δυναμικὴ καὶ προοδευτικὴ θρησκεία. Οὗτος τείνει διαρκῶς πρὸς ἐνσάρκωσιν τοῦ ὑψίστου ιδεώδους καὶ πρὸς πραγματοποίησιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ κατάκτησις τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ σημαίνει διαρκῆ ἀγῶνα καὶ ἀκατάπαυστον πρόοδον.

Οἱ Χριστιανοί, καὶ ἰδίως οἱ ποιμένες καὶ οἱ πνευματικοὶ ὀδηγοὶ αὐτῶν, ὡς προοδευτικὰ ἐντὸς τῆς κοινωνίας στοιχεῖα, πρέπει πάντοτε νὰ ἐντάσσουν τὴν δρᾶσιν αὐτῶν ἐντὸς τῆς συγχρόνου πραγματικότητος. Ὁ Χριστιανισμὸς, ὡς σύνθεσις τοῦ αἰωνίου καὶ τοῦ προσκαιροῦ ἐπιτρέπει τὸν ὑγιᾶ «συγχρονισμόν». Ὁ «συγχρονισμὸς» οὗτος δὲν σημαίνει «μοντερνισμόν» καὶ «νεοχριστιανισμόν», συμβιβασζόμενον πρὸς τὴν ἀντιχριστιανικὴν νοστροπίαν καὶ μεταβάλλοντα τὸν πυρῆνα καὶ τὴν οὐσίαν τῆς χριστιανικῆς παραδόσεως, ἀλλ' εἶναι προσπάθεια, ὅπως μόνον τὸ ἐν τῷ Χριστιανισμῷ πρόσκαιρον στοιχεῖον ἀποκτᾷ σύγχρονον μορφήν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν οὐσίαν καὶ τὸν πυρῆνα αὐτοῦ, ὁ Χριστιανισμὸς ὁμοιάζει πρὸς τὴν μαγνητικὴν βελόνην. Ὡς αὕτη δεικνύει πάντοτε μίαν σταθερὰν κατεύθυνσιν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ γνήσιος Χριστιανισμὸς πάντοτε προσανατολίζεται σταθερῶς πρὸς τὴν αἰωνιότητα καὶ κατευθύνεται πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς Ἰστορίας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

52. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

«Νεανίσκε σοὶ λέγω: ἐγέθητι!.....»
(Λουκ. ζ', 11-16)

Ὁ ἄνθρωπος, ἐφ' ὅσον εἶναι τοῦ Θεοῦ τὸ δημιουργήμα, τῆς ἀγάπης Του, κοσμημένο μὲ πνευματικὰ καὶ φυσικὰ χαρίσματα, πραγματικῶς θεῖα, ἐπλάσθη νὰ μένη ἀθάνατος στὴν ὠραία καὶ ἀθάνατη δόξα καὶ λαμπρότητα, ὅπως ἔδειχνε τὸ παρθενικὸν ἐκεῖνο περιβάλλον του. Δὲν ὑπῆρξεν ἀπόλυτος. Τὸ πλάσμα, παρὰ τὴν ἀθανασία τοῦ Πλάστου, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ ζωὴ, ὥστε ἡ φυσικὴ σύστασίς του ν' ἀποκλείη τὸ ἐνδεχόμενον τοῦ θανάτου. Ἡ ἀθανασία του ἐδῶ εὐρίσκετο ὑπὸ αἵρεσιν, ἐξηρτᾶτο δὲ ἀπὸ τὴν εὐγνώμονα ὑπακοὴν στὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ προειδοποίησε: «Καὶ ἔλαβεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν. Καὶ ἐνετείλατο Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ λέγων: ἀπὸ πάντος ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῆν, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε». Αὐτὴ ἡ ἀγιογραφικὴ περικοπὴ ὅσῳ ἀπλῆ καὶ ἀφελῆς ἂν φαίνεται στὴν ἐξήγησιν τοῦ συνταρακτικωτέρου γεγονότος, πού λέγεται θάνατος τοῦ ἀνθρώπου, ἐν τούτοις ἀπ' τὴ μελέτη τοῦ βάθους τῆς βγαίνουιν πολλὰ: ὅσα δὲν μπόρεσε ἡ φιλοσοφία πού μυθολογεῖ καὶ ἡ μυθολογία πού φιλοσοφεῖ νὰ μᾶς εἰπῆ ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα πού λέγεται «Μυστήριον τοῦ θανάτου». Γιατὶ μᾶς πληροφοροεῖ πῶς ἡ ζωὴ ἐξεπήγασε ἀπὸ τὴν Αὐτοζωή: τὸν Θεόν. Τούτου δεδομένου εὐρίσκετο ἐξηρητημένη ἀπὸ τὴν βούλησιν Ἐκείνου. Κάθε ἄλλη γνώμη εἶναι ἀυθαίρετος καὶ ἀστήρικτος. Ἐφ' ὅσον, ὅπως τὰ πάντα, δὲν εἶναι ἀνθύπαρκτα, καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἀνθύπαρκτος. Ὅ,τι δὲν εἶναι ἀνθύπαρκτον φέρει κατὰ λογικὸν κανόνα τὸ ἐνδεχόμενον τῆς ἐξαφανίσεώς του καὶ τοῦ ἐρχομοῦ του στὴν ἀνυπαρξία. Ἡ ἀθανασία τοῦ ἀνθρώπου ἐξηρητημένη ἀπὸ τὴν βούλησιν τοῦ Θεοῦ ἀποκτᾶ ἡθικὸν περιεχόμενον, γιατί ὁ Θεός, κατὰ συγκατάβασιν, ἐκάλεσε τὸν ἄνθρωπο σὲ μιὰ πειθαρχία, γιὰ νὰ τὸν ἐξυψώσῃ καὶ στὴ δική του συνείδησιν ἡ πειθαρχία του στὸν Ὑψιστο. Μιὰ τέτοια κλῆσις καὶ μιὰ τέτοια δοκιμασία ἐστηρίχθη στὸ θεῖον στοιχεῖο τῆς ἐλευθερίας του, τῆς φωτισμένης λογικῆς του, στὴν κριτικὴν του ἰκανότητα, καὶ σὲ πνευματικὰς δυνάμεις ἀνωτέρας θεωρήσεως τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ πειρασμοῦ μᾶς ἀπαγορευτικῆς διαταγῆς, πού εἶχεν ἀσφαλῶς τὸ

νόημα τῆς προσωρινότητος. Δὲν θὰ ἐστεροῦντο οἱ πρωτόπλαστοι τῆς ἀναγκαιᾶς τροφῆς, ἐπειδὴ ἀπητήθη εἶδος νηστείας. Δὲν σημαίνει τίποτε ἂν τὸ ἀπηγορευμένον στὴν πολλότητα τῶν διαβλητῶν ἀπολαύσεων αἰσθησιακῶν ἢ αἰσθητικῶν ὠνομάσθη μῆλον ἢ ὄ,τι δήποτε. Σημασίαν ἔχει νὰ μείνῃ ὁ ἄνθρωπος δοῦλος τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ κρατήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του καί, ἐλεύθερος ὢν, νὰ μείνῃ σὲ παρθενικὴ ἀπλότητα καὶ ἀθωότητα, ἐφ' ὅσον σωματικὴ καὶ ψυχικὴ πληρότης ὑπῆρχε. Διάφοροι ἀσεβεῖς ἢ χυδαῖοι ὑπαινιγμοὶ τῶν ἀπίστων καὶ ἠθικῶς χρεωκοπημένων ἐπάνω στὴ διαταγὴ τῆς ἀπαγορεύσεως, ἀπὸ τοὺς μυαλωμένους καὶ σοβαροὺς ἀνθρώπους περιφρονοῦνται. Καὶ περιφρονοῦνται γιὰτὶ ἐκεῖνο ποὺ ἀνθρώπινα δὲν γίνεται καταληπτὸ καὶ ἔπρεπε ὠφελίμως γιὰ τὴν ψυχὴ μας νὰ μᾶς βασανίξῃ, γελοιοποιεῖται, λὲς καὶ πρόκειται περὶ τσουβαλιοῦ ποὺ τρύπησε καὶ τ' ἀλλάζεις μὲ ἄλλο τσουβάλι καὶ ὄχι περὶ τῶν αἰτίων τοῦ θανάτου μας· τοῦ θανάτου ποὺ κόβει τὸ νῆμα τῆς ζωῆς, ποὺ χωρίζει ἀπὸ προσφιλῆ πρόσωπα, ποὺ σπαράσσει τόσες καρδιές, ποὺ μεταβάλλει μέσα σὲ τέσσερες ἡμέρες σὲ σκωληκόβρωτο πτώμα ἓνα σῶμα, ποὺ ἔγινε σκευὸς, φορεὺς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς, ἢ ὁποῖα συζητοῦσε μὲ τὸ Θεό της.

Εἶναι γνωστὸν τὸ κεφάλαιον: «ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε». Καὶ ἐπηρεασθέντες ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸν πειρασμὸ ἔφαγαν μὲ τὰς γνωστὰς τραγικὰς συνεπειὰς γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ ὀλόκληρη τὴ φύσι, ἢ ὁποῖα ἔκτοτε «συστενάζει καὶ συνωδύνει ἄχρι τοῦ νῦν» δουλωθεῖσα στὴ φθορά, ὅπως καὶ ὁ ἄνθρωπος. Αἰτία, λοιπόν, αὐτῆς τῆς μεταβλητότητος, τῆς φθαρτότητος καὶ τοῦ θανάτου τῶν πάντων, μὴδὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐξαιρουμένου ὑπῆρξεν ἡ παρακοή, αὐτὴ ἡ διάσπασις τοῦ «ἐγώ», ποὺ κρατοῦσε σ' ἐνότητα τίς ψυχικὲς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου καὶ χάριζε τὴ γαλήνη. Κι' εἶναι ἡ γλυκύτερη εὐτυχία γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἡ γαλήνη ἢ η. «Ὅπου τέτοια γαλήνη, δὲν ὑπάρχει βοργιᾶς ποὺ σηκώνει κύματα. Καὶ τὴ γαλήνη χάριζε ἡ ἐνότης τοῦ «ἐγώ» στὴ ζωὴ τῆς ἐσωστρεφείας καὶ τῆς μυστικῆς, συνεχοῦς ἐπικοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι συντηρεῖται καὶ ἡ φυσικὴ καὶ ἡ πνευματικὴ ζωὴ, ἔτσι προάγει τὰς δυνάμεις τοῦ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἔτσι, ἐπ' ἀγαθῷ πάντοτε, ἀναπτύσει τὰ πολιτιστικὰ του στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα μπαίνουν στὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Συνόλου σὰν θεῖα δωρεὰ καὶ ὄχι σὰν κατάρρα, ὅπως συμβαίνει στὶς ἡμέρες μας. Αἰτία λοιπόν, τοῦ θανάτου: ἡ παρακοή, ἡ ἁμαρτία, ὅπως τονίζει καὶ ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν: «... δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἡμαρτον... ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος... καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος».

Αὐτὸς ὁ θάνατος λέγεται φυσικὸς θάνατος γιατί θανάτωνει καὶ νεκρώνει καὶ ἀποσυνθέτει εἰς τὰ στοιχεῖά του τὸ φυσικὸν ὕλικὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον ἔδοκίμασε τῆς ἁμαρτίας τὸν καρπὸν, ἐτράβηξε δὲ τὴν ψυχὴν ἀπ' τὸν οὐρανὸν νὰ συρθῇ στὴ γῆ καὶ νὰ λασπωθῇ. Ἀπὸ τί ἀποτελεῖται τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου στὴ σύστασί του, γνωρίζουν κάλλιστα οἱ σημερινοὶ ἐπιστήμονες· πόσο νερό, πόσο λεύκωμα, πόσο φώσφορο κ.λ.π. στοιχεῖα. Οἱ βιολόγοι, οἱ χημικοὶ, οἱ φυσιολόγοι καὶ ὅλοι οἱ εἰδικοί μποροῦν νὰ σᾶς εἴπουν, μετὰ τὴ διάσπασιν μάλιστα τοῦ ἀτόμου, μέχρι καὶ τοῦ ἀπειροστοῦ τοῦ γραμμαρίου, τὴν ποσότητα τῶν ὑλικῶν στοιχείων τοῦ ἀνθρώπου, πολὺ περισσότερο, καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν ἔσω καὶ τῶν ἔξω ὀργάνων του, ὅπως φανερώνουν τὰ μεπλαστικὴν ὕλη ὁμοιώματα. Καὶ τὰ γνωρίζουν ὡς ζωντανὰ καὶ ὡς νεκρὰ μετὰ τὴν ἀποσύνθεσιν τὰ ἀνθρώπινα στοιχεῖα. "Ἐνα δὲν γνωρίζουν οὔτε καὶ θὰ γνωρίσουν ποτέ: Ἐκεῖνον ποῦ δὲν βλέπουν, δὲν ἐγγίζουσιν, δὲν σταθμίζουν, δὲν ἀκοῦν: τὴν ζωήν. Καὶ ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς: τὴν ψυχὴν. Τὶ νὰ τὴν κάμῃς τὴν περιγραφὴν καὶ τὰ μετὰ θάνατον τοῦ σώματος; "Ἄν σταματᾷ ἡ καρδιά, ἂν σακατεύονται τὰ πνευμόνια, ἂν ὑδροποιῆται τὸ αἷμα καὶ μεταβάλλεται σὲ ἄλλα στοιχεῖα, ἂν ἀποσυντίθεται ἐντελῶς τὸ σῶμα, γιατί γεννιέται ἡ πτωμαίνη, πὼς καὶ γιατί νὰ βγαίνη διάχυτη ἡ δυσωδία καὶ κάτι τέτοια. Αὐτὰ εἶναι περισσότερον παιδαριώδη, ὡς γνώσεις, παρὰ τὸ γιατί ἀπὸ τὸ φάγωμα ἑνὸς μήλου, ξέσπασεν ἡ συμφορὰ στὸν κόσμον. Τὸ εἶδα ἐκεῖνο, ἄκουσα τὸ ἄλλο, ἀντελήφθην αὐτό, προσπίπτουν στὴν ἄμεση ἐποπτεία μου καὶ δὲν χρειάζεται δαπάνη ἐγκεφαλικῶν κυττάρων νὰ τὰ περιγράψω. Τὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου καὶ τῆς ζωῆς εἶναι ντυμένο, καὶ θὰ εἶναι ντυμένο, μετὰ τὸ μυστήριον, ὅπως στὸ βάθος τοῦ Μυστηρίου τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ κρύβεται ἡ προβολὴ τῆς ὅλης δημιουργίας. Πάντως ὁ φυσικὸς θάνατος ἐπεβλήθη ὡς τιμωρία, καὶ ὡς εὐλογία συγχρόνως. Ὡς τιμωρία γιὰ τὴν παρακοὴν καὶ ὡς εὐλογία εἶνα μὴ τὸ κακὸν ἀθάνατον γένηται», δεδομένης τῆς ἀθινασίας τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ὅλης οἰκονομίας τοῦ λυτρωμοῦ διὰ τοῦ Ἀναμαρτήτου Ἰησοῦ, τοῦ Νέου Ἀδάμ.

Ὁ θάνατος εἶναι κοινόν, πανανθρώπινον γεγονός. Πεθαίνουν καὶ οἱ πλοῦσιοι καὶ οἱ φτωχοὶ καὶ οἱ σοφοὶ καὶ οἱ ἄσοφοι καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ ἀρχόμενοι, καὶ οἱ μικροὶ, καὶ οἱ μεγάλοι, εἴτε ἀπὸ βίαιον θάνατον εἴτε ἀπὸ φυσικόν γεροντικὸν μαρασμόν. Δὲν λογαριάζει κανένα, δὲν ἀκούει σπαραγμοὺς οὔτε συγκινεῖται ἀπὸ θρήνους· δὲν φοβάται ἀπὸ τὴν ἐξουσία τῶν ἰσχυρῶν, τοὺς ὁποίους γελιοποιεῖ μετὰ τὸ δικό του μαστίγιον οὔτε καὶ δωροδοκεῖται ἀπὸ τοὺς κροίσους τοῦ χρήματος. Καγχάζει πρὸ τῆς ἐπιστήμης καὶ μᾶς οἰκτεῖρει μετὰ τὴν ἀφέλειά μας πὼς θὰ ξεφύγωμε ἀπὸ τὰ νύχια

του. Πόσο κωμικοί γίνονται οί άνθρωποι με τόν ἐγωϊσμό, τήν ἀλαζονεία, τή θρασύτητα καί βαναυσότητά τους, με τὰ διάσημα, τὰ παράσημα, τίς γυαλιστερές κορῶνες, τ' ἀστέρια, τίς στραταρχικῆς ράβδους καί τὰ ἀρχιερατικά μπαστούνια μπροστά στήν ἐξουσία τοῦ θανάτου, πού τοὺς γκρεμίζει με τὸ σταμάτημα μιᾶς καρδιακῆς βαλβίδος, με τήν βλάβη ἑνὸς νεφροῦ, με τή σκιά ἑνὸς πνεύμονος, με τὸ ριζωματάκι ἑνὸς καρκίνου, με τὸ μαρασμό καί τὸ στέγνωμα τῶν κυττάρων. Ἡ καρδιά ἀρνεῖται νὰ δουλέψη, ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος σταματᾷ, τὰ ἄκρα παραλύουν, τὰ μάτια μένουν με γυρισμένες τίς χάνδρες, καί ἀκίνητες στό ταβάνι, τὸ στόμα ὀρθάνοιχτο δὲν παίρνει ζωὴ με τὸ δευγόνου καί τὸ ὄλο σῶμα, πού ἔσφιζε στή ζωτικότητα του, παγώνει καί ξυλιάζει, βιάζονται δὲ οἱ συγγενεῖς νὰ τὸ καλουπώσουν στό ξύλινο κιβώτιο καί νὰ τὸ χώσουν στή γῆ μήπως ἀρχίσει ἡ ἀποσύνθεσις καί ξεχυθοῦν τὰ ὑγρά στοιχεῖα στό πάτωμα... Κλαίει ἡ μάνα γιὰ τὸν πεθαμὸ τοῦ παιδιοῦ, σπαράσσει ὁ γυιὸς γιὰ τὸ χαμὸ τῶν γονέων... Ζωὴ καί θάνατος στή ροὴ τῶν αἰώνων, μιὰ σκληρὴ πραγματικότης, πού, δυστυχῶς, δὲν συνετίζει τοὺς κακοὺς, δὲν περιστέλλει τίς ἀσωτεῖτες, δὲν μειώνει τήν πρόοδο τῆς ἐγκληματικότητος. Ὁ θάνατος θερίζει παντοῦ καί διδάσκει τήν ματαιότητα τοῦ κόσμου καί ὁ ἄνθρωπος τὴ λίγη διάρκεια τῆς ζωῆς του τὴν σπαταλᾷ ἀσκόπως. Εἶναι δικαιολογημένος καί βαθὺς ὁ πόνος πού προκαλεῖ ὁ φυσικὸς θάνατος, ἔστω καί ὡς συνηθισμένο φαινόμενο μεταξύ μας. Εἶναι περισσότερο καρδιὰ ὁ ἄνθρωπος παρὰ νοῦς στήν περίπτωσι τοῦ θανάτου. Δὲν ἰσχύει οὔτε γενναιότης, οὔτε πολεμικὴ ἀνδρεία, οὔτε ἐπιστημονικὴ κατάρτησις, οὔτε φιλοσοφικὴ ἐνατένισις τῶν πραγμάτων. Ἄλλοι ξεσποῦν σὲ θρήνους, ἄλλοι χτυποῦνται ἀπελπιστικά, ἄλλοι ἀπλῶς δακρῦζουν, ἄλλοι μόλις συγκρατοῦνται ἀλλὰ βαθουλώνουν τὰ μάτια τους ἀπὸ τὸν πόνο. Πῶς νὰ παρηγορήσης καί τι νὰ εἰπῆς; νὰ ξαναγυρίση ὁ ἄνθρωπός μας; Ἀδύνατον· ἡ λίγη παράτασις με τοὺς ὀρροὺς ἀπλῶς παρατείνει τὸ δρᾶμα μας. Μιὰ ἐλπίδα μονάχα μένει: ἡ μεταθανάτιος, ἐνσυνειδήτους ζωὴ, ἡ πίστις στήν ἀθανασία τῆς ψυχῆς καί στήν γενικὴ ἀνάστασι τῶν νεκρῶν κατὰ τὴ σαφῆ, δογματικὴ ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπου θὰ ἠχῆση ἡ σάλπιγξ καί οἱ νεκροὶ θὰ ἐγερθοῦν καί τὸ σῶμα θὰ πάρη τὴν ἀφθαρτον καί ἀθάνατον παντοτεινὴ του θέσι κοντὰ στό Θεό, ἀν ἀξίζη, καταργουμένου γιὰ πάντα του κράτους τοῦ θανάτου. Τὴν αὐτοτελῆ, ἀθάνατη ὑπαρξί καί ζωὴ τῆς ψυχῆς, μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ σώματος, διδάσκει ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸ Μυστήριον τῆς ἐνσάρκου οικονομίας προτίστως καί γενικῶς, περιστασιακῶς δὲ καί ἡ ἀνάστασις τοῦ υἱοῦ τῆς χάρας τῆς σημερινῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς: «Μὴ κλαῖε», εἶπε στή Μητέρα. Καί προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καί εἶπε κνεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. Καί ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καί ἤρξατο

λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ». Οἱ ἀνοησίαι τῶν ἀπίστων περὶ νεκροφανειῶν κ.τ.τ., εἶναι τόσον παχυλές, ὅσο λεπτότατη καὶ ξαστερότατη εἶναι ἡ ἀλήθεια τῆς ἀναστάσεως ὑπὸ τοῦ Κυρίου τοῦ ἀπὸ τετραημέρου ἀποθανόντος καὶ ὄζοντος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἀδελφῆς του, Λ α ζ ά ρ ο υ. Τοὺς ἀρκεῖ αὐτὴ ἡ ἀπάντησις τοῦ κειμένου. Ὁ θάνατος θά νικηθῆι· ἀλλὰ θά νικηθῆι τότε ὅταν θά θελήσῃ ὁ Θεὸς νὰ φέρῃ τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου καὶ κρῖνῃ ζώντας καὶ νεκρούς, ἀποκαθιστῶν τὴν ἠθικὴ τάξιν πού διαταράχθη. Ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς αὐτῆ τῶν χριστιανῶν κάνει τὸ θάνατον ἕνα ἐπεισόδιον καὶ ἕνα σταθμὸν, πού μεταβαίνει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ θανάτου στὴ ζωὴ.

Ἀλλὰ πῶς μεταβαίνει; Τὸ θάνατον τοῦ σώματος τρομάζει ὁ ἄνθρωπος, μὰ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἀποφύγῃ. Ὑπάρχει ὅμως ἕνας ἄλλος θάνατος, πρὸ τοῦ φυσικοῦ θανάτου· εἶναι ὁ ἠ θ ι κ ὸ ς κ α ι π ν ε υ μ α τ ι κ ὸ ς θ ά ν α τ ο ς, πού, δυστυχῶς, ὁ ἄνθρωπος οὔτε φοβάται, οὔτε καὶ φροντίζει νὰ τὸν ἀποφύγῃ· καὶ ἠθικὸν θάνατον προκαλεῖ ἡ ἁμαρτία καὶ πάλιν, χωρὶς νὰ σκοτῶνῃ γιὰ πάντα τὴν ἀθάνατη ψυχὴ, ἀλλὰ τὴν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀρετῆς τοῦ Χριστοῦ. Ψυχὴ πού ζῆ στὴ μούχλα τῶν παθῶν τῆς, σκλάβος τῶν κατωτέρων ἐπιθυμιῶν τῆς, ἀλυσοδεμένη στὸ σιδερένιον μοχλὸ τῶν κακιῶν τῆς, αὐτὴ, κί' ἂν ζῆ, δὲν ζῆ γιὰ τὸ Θεόν, εἶναι χαμένη γιὰ κεῖνον. Ὅπως τὸ πρόβατον πού μπῆκε, κλεμμένον στὴν ξένη στάνη, καὶ προορίζεται γιὰ σφαγὴν, εἶναι χαμένο γιὰ τὸν ποιμένα του, πού τὸ μεγάλωνε ἀπὸ ἀρνάκι καὶ τὸ ἔτρεφε στὰ καλλίτερα λειβάδια καὶ στὴν ἀγκαλιά του, χειμῶνα καλοκαίρι. Μπορεῖ νὰ ζῆ, ἀλλ' ὄχι γιὰ τὸν ἰδιοκτήτην. Μπορεῖ νὰ ζῆ, ἀλλ' ἡ ζωὴ του συντηρεῖται γιὰ τὸ μακελιόν, ὅπως καὶ τοῦ ἀνθρώπου πού ἠθικὰ ἐνεκρώθη, προορίζεται γιὰ τὸ σκοτάδι πού διάλεξε. Ὁ ἠθικὸς θάνατος εἶναι ἡ μεγαλύτερη συμφορὰ γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τοὺς δικούς μας, ὕστερα μάλιστα ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ θεογνωσίαν καὶ τὰ μέσα τῆς ἀποφυγῆς του. Ὁ ἠθικὸς θάνατος πού προκαλεῖ ἡ ἁμαρτία, σκοτῶνει τὴν πίστην στὸ Θεόν, σβύνει τὸ οὐράνιον φῶς τῆς ἀγάπης, κάνει κομμάτια τὴν ἀγκυρὰ τῆς ἐλπίδος, σπάζει τὰ χαλινάκια τῆς ἐγκρατείας, ξεριζώνει ὅλα τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, σύρει τὴ σκέψιν πρὸς τὸ χῶμα, ταπεινώνει ἐξευτελιστικὰ τὸ πνεῦμα, ἀχρηστεύει τὸν ἄνθρωπον ὡς προσωπικότητα. Τότε τί μένει γιὰ τὴν ψυχὴν καὶ γιὰ τὸ Θεόν πού τὴν ἐπλασε; Γυμνὴ, ἀπὸ ἀρετῆς ἢ ψυχῆ, πληγωμένη καὶ γεμάτη ἔλκη, μὲ τίς ἐπίκτητες συνήθειαι ἐνὸς βρώμικου καὶ κακοαναθραμμένου παιδιοῦ, δὲν ἔχει θεοὶ ἐκεῖ πού τὸ πᾶν ἀστράφτει ἀπὸ καθαρότητα φωτός καὶ σφίζει ἀπὸ ὑγείαν τοῦ ἀθανάτου. «Τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος», εἶπεν ὁ Ἀπόστολος. Καὶ ἐννοεῖ τὸν μετὰ τὸν φυσικόν, τὸν ἠθικόν θάνατον, πού προηγεῖται τοῦ αἰωνίου θανάτου. Γιατὶ καὶ ὁ ἠθικὸς θάνατος ἔχει περιορισμένη τὴ ζωὴν του ἐδῶ, μπορεῖ μάλιστα νὰ

προληφθῆ. Καὶ προλαμβάνεται, ἀμέσως μὲ τὴν ἀφύπνισι τῆς συνειδήσεώς μας, ὅσῳ ἔχουμε τὰ μάτια μας ἀνοιχτά. Ἐὰν δὲν μπορῆ κανεὶς ν' ἀποφύγη τὸ σωματικὸ θάνατο, μπορεῖ κάλλιστα, καὶ στὸ χέρι του μένει, ν' ἀποφύγη τὸν ἠθικὸ καὶ πνευματικὸ θάνατο, μὲ τὰ μέσα τῆς ἀμύνης καὶ τῆς ψυχικῆς ἀντιστάσεως, ποῦ τοῦ δίνει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἡ σκέψις ὅτι μὲ κάθε μας ἁμαρτία ἐξομοιούμεθα μὲ τοὺς σταυρωτὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι κάθε θανάσιμη, πρὸ παντός, πράξις μας, ποῦ προσβάλλει ἀπ' εὐθείας τὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, θεωρεῖται καὶ εἶναι ἀνασταύρωσις τοῦ Κυρίου μας, ἀσφαλῶς θὰ προλάβη τὸ ἠθικὸ κατρακύλισμα καὶ θὰ προκαλέσῃ βαθεῖα συναίσθησι τοῦ ἐγκλήματός μας, ποῦ θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ στὴν ἐξομολόγησι, στὴν κάθαρσι, στὴν ἔνορκο ὑπόσχεσι τῆς ἀλλαγῆς μας. Ἡ σκέψις μας ὅτι μετὰ θάνατον, μιὰ νεκρωμένη γιὰ τὸ Θεὸ ψυχὴ δὲν πρόκειται νὰ ξαναζήσῃ, καὶ νὰ ζητήσῃ συγγνώμη, εἶναι ἰκανὴ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπο σὲ σκληρὴ ἄμυνα κατὰ τοῦ κακοῦ, σὲ ἀνάδειξι τῶν ἀρετῶν τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ σὲ ἀγιασμό, ὅπως συνέβη μὲ τόσες παραστρατημένους ὑπάρξεις. Μέχρι τοῦ χείλους τοῦ τάφου μπορεῖ νὰ προληφθῆ ὁ ἠθικὸς θάνατος, ὅπως διδάσκει ἡ Εὐαγγελικὴ Ἱστορία. Μήπως τὸ κακὸ μπορεῖ νὰ μᾶς ἐκβιάσῃ τὴ θέλησι; Μήπως εἶναι ἰσχυρότερο τοῦ ἀγαθοῦ, ποῦ ἐπὶ τέλος ἀποτελεῖ καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἡ φυσικὴ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ποῦ φέρει μέσα του τὰ στοιχεῖα τῆς ἀφθαρσίας καὶ τῆς παραδεισένιας αἰωνιότητος; Χρόνια σακατεμένοι καὶ σκλαβωμένοι στὴν ἁμαρτία καὶ πεσμένοι στὴ λάσπη καὶ στὸ βοῦρκὸ τῆς, κατώρθωσαν στὸ σωτήριον μῆνυμα τοῦ Ἰησοῦ νὰ τιναχθοῦν, νὰ θέσουν σὲ κίνησι τὸ μηχανισμό τῆς ἠθικῆς ἀντιδράσεως, νὰ φωνάξουν σπαρακτικὰ «Κύριε σῶσέ με!» Ὀλόκληρη στρατιὰ ἁμαρτωλῶν, ἀμέτρητο πλῆθος ἀνθρώπων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ποῦ εἶχαν προδώσει τὴν «οἰκίαν εὐγένειαν» κατὰ τὸν Ἱερὸν Χρυσόστομον, ἐπέστρεψε στὴν ἀρετὴ, στὴν υἰεῖα, στὸ φῶς καὶ στὴ χαρὰ. Ἦρκεσεν ἓνα δάκρυ, μιὰ γλυκεῖα καὶ συγγνωμικὴ ματιὰ τοῦ Χριστοῦ νὰ τοὺς δεχθῆ, ὅπως ἐδέχθη τὸν ἄσωτο καὶ τὴν πόρνη στὰ πόδια του. Ὁ ἠθικὸς θάνατος, μολονότι εἶναι ὁ τραγικώτερος καὶ φοβερώτερος τοῦ φυσικοῦ θανάτου, προλαμβάνεται, λοιπόν, ἀρκεῖ νὰ μὴ φύγη ὁ ἄνθρωπος ἀμετανόητος. Ἄν, μεθυμένος καὶ ζαλισμένος ἀναισθητοποιηθῆ πλήρως ἠθικά, τότε, κατὰ φυσικὴν ἀκολουθίαν ἔχουμε τὸν αἰώνιο θάνατο, ποῦ ὁ ἄνθρωπος, τὸ πλάσμα ποῦ τόσον ἀγάπησεν ὁ Θεός, καταδικάζεται στὸ αἰώνιον σκότος.

Τὸν ἠθικὸ, λοιπόν, θάνατο ἀκολουθεῖ ὁ αἰώνιος, καὶ ὁ τελευταῖος, ὀδυνηρότατος πάντων. Καὶ εἶναι ὀδυνηρότατος γιὰτὶ ὁ μὲν ἠθικὸς θάνατος δὲν γίνεται τόσο αἰσθητός. Οἱ φροντίδες, οἱ διασκεδάσεις, οἱ αἰσθησιακὲς ἀπολαύσεις, ἢ ἀπάμβλυνσι τοῦ ἠθικοῦ αἰσθητηρίου, οἱ διάφορες ψευδαισθησίαι σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, δὲν ἀφίνουν χρόνον,

και καιρό ήθικης οδύνης και τύψεων, όποτε θα έπρολαμβάνετο το μεγάλο κακό του αιώνιου θανάτου. Θα έπαυε το κύμα τής διαφθοράς και έγκληματικότητας. Ο δέ φυσικός, μπορεί για λίγες στιγμές να τρομάζει και ιδίως τους πολύ άμαρτωλούς, αλλά για τους έναρέτους πιστούς είναι ένας γλυκός πόθος, ένας σωματικός ύπνος, και μια λαμπρά ήμερα, που ή ψυχή, άπηλλαγμένη υπό το βασανισμένο κορμι που την κρατούσε, και ανάλαφρη πετᾶ στον κόσμο των άγιων άδελφών μας, που ήθέλησαν και ένίκησαν για να στεφανωθούν. Ο αιώνιος θάνατος δέν ώφελείται από έλπίδα, δέν άπατάται από ψευδαισθησίεις, ούτε μπορεί να ρίξει τον άνθρωπο στη μέθη του άναισθήτου. Ο άνθρωπος φέρεται και επί τής ήθικης του πλεόν συνθέσεως προς το αιώνιο σκοτάδι και την άυλη φωτιά. Το γιατί διδάσκει και αύτη ή λογική με το στόμα του ειδωλολάτρου Σωκράτη. Η ψυχή λέγει μετά θάνατον «έκεΐσε οΐχεται εις το καθάρόν τε άει όν και άθάνατον και ώσαύτως έχον, και ως συγγενής ούσα αύτου άει μετ' εκείνου τε γίγνεται... παρά τον άγαθόν και φρόνιμον Θεόν...» Άλλά ποιά καθαρότητα και συγγένεια συνεπώς με το Θεό θα έχη μια ψυχή που έζησε σαρκικά σ' αύτον τον κόσμο, ώστε να βρεθῆ κοντά στο φώς ή σκοτισμένη και κοντά στην άπόλυτη καθαρότητα ή μόλυσμένη άφοϋ κατά τον ίδιο πρόγονό μας. «Ού θεμιτόν άκάθαρτον άπτεσθαι καθαρού;» Ήταν άνεκαθεν ριζωμένη και στη συνείδησι άκόμη των ειδωλολατρών ή πίστις, ότι ο άμαρτωλός δέν μπορεί να βρεθῆ σε κοινωνία άγιων και να λούζεται αιώνίως στο φώς του Θεού, τον όποιον ήγήνησε και τās έντολάς Του καταπάτησε και τους άγωνιζομένους τον καλόν άγώνα κατειρωνεύετο ως ήλιθίους, γιατί έχαλιναγάγουν τὰ πάθη των και άποτελοϋσαν τή σπονδυλική στήλη και το άλάτι τής κοινωνίας, τής οικογενείας, τής πατρίδος των. Άλλ' άνεξάρτητως των άντιλήψεων τής προχριστιανικής εποχής ή Άγία Γραφή όμιλεί ξάστερα περι τελείας άποκοπής των άμαρτωλών από του σώματος των άγιων και αιωνίας των καταδίκης εις το «σκότος το έξώτερον». Δέν έχει καμμία σημασία άν επί το υλικώτερον ή πνευματικώτερον παρουσιάζεται ο τόπος τής διαμονής των άμαρτωλών. Γεγονός άπομένει ότι στην κοινή συνείδησιν των λαών και όλων των αιώνων και υπό τής Γραφής βεβαιουμένον, πώς ο αιώνιος θάνατος είναι κλήρος εκείνων που όλως έλευθέρως και εις πεϋσμα των έναρέτων πιστών έζησαν τήν άπειθαρχη ζωή τής θρησκευτικής και ήθικης άποχαλινώσεως και έτοιμασαν οι ίδιοι τους έαυτούς των για τον τόπο του αιώνιου σκότους. Φρικτόν, λογικώς άπίστευτον, προκαλεί ήλιγγον, δογματικώς όμως και κατά το πνεϋμα τής δικαιοσύνης άληθέστατον, έπιβαλλόμενον. Μόνον ο θάνατος συγκρατεί κάπως τους σατανοπλήκτους, τους θρασύτατα προκλητικούς κατά τής χριστιανικής ήθικης. Αν δέν έμεσολάβει ο θάνατος ή ένσάρκωσις του κακού

**ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ**

“ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ,,

Για τὴν προσευχή.—Εἶναι ὁμιλία μὲ τὸν Θεό.

Προσευχὴ εἶναι ἡ ἀληθινή, ἡ ἀπερίσπαστη, ἡ γεμάτη ἀπὸ αὐτοσυγκέντρωση καὶ μεταρσίωση δέηση, πού ὑψώνομε στὸ Θεό, μὲ ψυχὴ κατανυκτική, καρδιὰ ταπεινωμένη καὶ μὲ λογισμὸν ὄρθιο· καὶ πού τὸ περιεχόμενό της δὲν εἶναι λόγια μάταια ἀλλὰ ἐμπράγματη ἐκδήλωση μιᾶς ψυχῆς ἐνάρετης. Τῆς προσευχῆς ὄχημα εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη· καὶ εἶναι ἀπόδειξη ταπείνωσης ἢ προσευχῆ. Γιατὶ ἔχοντας τὴν ἐπίγνωση τῆς ἰδικῆς μας ἀδυναμίας, ἐπικαλούμεθα τὴν βοήθεια καὶ τὴν προστασία τῆς θείας δύναμης.

Ἄγνές μου κόρες, τὸν Χριστὸ καὶ τὸν πανάγαθο πατέρα του νάχετε πάντα στὸ νοῦ σας· καὶ τὸ Πνεῦμά του τὸ ἅγιο ἅς σᾶς φωτίζει στὶς προσευχές σας. Ὅταν κάνη κανεὶς προσευχὴ χωρὶς τὴν πεποίθηση πὼς μιλεῖ μὲ τὸν Θεό, πὼς εἶναι δυνατὸ νὰ περιμένη καὶ πὼς μπορεῖ νάχη τὴν ἀξίωση νὰ εἰσακουσθῆ; Ἡ προσευχὴ μᾶς πλησιάζει, μᾶς ἐξοικιώνει καὶ μᾶς συνδέει μὲ τὸν Θεό· εἶναι ὁμιλία ἔνθεη· καὶ εἶναι συναναστροφή νοερῆ μὲ τὸ ἀνώτατο καὶ τιμιώτατον ἀγαθό. Ἡ προσευχὴ εἶναι τῆς ζωῆς μας προστασία καὶ στήριγμα, συνομιλία μὲ τὸν Θεό, ἀπολησμονιὰ τῆς γῆς καὶ τῶν βασάνων της, ἀνέβασμα στὸν οὐρανό. Μὲ τὴν προσευχὴ ταξιδεύομε γιὰ νὰ συναντήσουμε τὸν Θεό· καὶ τ’ ἅγια τῆς φτερά μᾶς φέρνουν κοντά του, γαλήνιους καὶ γεμάτους ἀπὸ φῶς καὶ χαρὰ.

Ὅτι εἶναι ὁ ἥλιος γιὰ τὰ φυσικὰ μας μάτια, τὸ ἴδιο εἶναι καὶ ἡ προσευχὴ γιὰ τὰ πνευματικὰ μας μάτια. Ἐκεῖνος λούζει μὲ τὸ φῶς του τὸ σῶμά μας· κι’ αὐτὴ εἶναι τᾶσβυστο κι’ ἀκατάλυτο φῶς τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς μας. Ἡ προσευχὴ εἶναι μιὰ

θὰ ἦτο βεβαία στὸ πρόσωπο τῶν ἀπίστων ἀμαρτωλῶν, πού θὰ ἔλεγαν στὸ σατανᾶ: δὲν χρειάζεσαι. Ἐμεῖς ξεπεράσαμε τὸ θάνατο τῆς κακίας σὲ ἦθος καὶ ἔργα... Εἶδατε πόσο εὐεργετικὸς εἶναι καὶ γιὰ πολλοὺς καὶ γιὰ λίγους, ὁ θάνατος; Εὐτυχεῖς ὅσοι εἶναι ἔτοιμοι κατὰ τὴν ὥρα καὶ τῆ στιγμῆ πού θὰ χτυπήσῃ τὴν πόρτα μας ὁ θάνατος. Ἄς δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βρῆ σ’ ὥρα προσευχῆς ἢ σ’ ὥρα καλωσύνης.....

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΑΛΥΒΑΣ
Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

πανοπλία ἀχειροποίητη, πού μονάχα μ' αὐτήν μποροῦνε νά προστατευθοῦνε καί ν' ἀσφαλιστοῦνε ὅσοι ἔχουνε ἀφοσιωθῆ στοῦ Θεοῦ. Ἡ προσευχή εἶναι τὸ κοινόχρηστο κι' ἀλεξίκακο φάρμακο τῶν παθῶν, εἶναι πηγὴ ζωοπάροχη, εἶναι τὸ ἐλπιδοφόρο ἄνθος, πού ἀποπνέει ἄρωμα ὑγείας καί εἰρήνης. Μεγάλο ὄπλο εἶναι ἡ προσευχή, μεγάλη ἀσφάλεια, μέγανος θησαυρός, μέγαλο λιμάνι, ἄσυλο ἀπαραβίαστο. Ἡ προσευχή εἶναι τὸ σωτήριο φάρμακο, πού μᾶς προστατεύει ἀπὸ τὰ λάθη καί πού μᾶς γίνεται ἰατρεῖο γιὰ τ' ἁμαρτήματά μας. Μεγάλο ὄπλο εἶναι ἡ προσευχή, θησαυρός ἀδαπάνητος, πλοῦτος ἀστείρευτος, λιμάνι ἀκύμαντο, πηγὴ γαλήνης, ρίζα γεννήτρα κάθε ἀγαθοῦ· καί εἶναι δυνατώτερη ἀπὸ κάθε βασιλεία καί δυναστεία.

Ἡ προσευχή εἶναι τ' ἀπόσκεπο λιμάνι τῶν θαλασσοδαρμένων, εἶναι ἡ ἄγκυρα γιὰ τοὺς ταξιδευτὲς πού κλυδωνίζονται, εἶναι βακτηρία γιὰ τοὺς κουρασμένους ὁδοιπόρους, θησαυρός τῶν φτωχῶν, ἀσφάλεια τῶν πλούσιων, φυλακτὸ ὑγείας, τῆς ἀρρώστιας θάνατος, εἶναι τῆς λύπης τὸ φυγαδευτήριο, τῆς καλοκαρδωσύνης τὸ γλυκόπνοον ἀγέρι, ἀφορμὴ ἀστείρευτης χαρᾶς καί τῆς φιλοσοφίας ἡ μητέρα.

Ἡ προσευχή δὲν εἶναι χρησιμὴ στοὺς ἁμαρτωλοὺς μόνο, κι' ἀταίριαστη κι' ἀχρείαστη γιὰ τοὺς δίκαιους· ἀλλὰ καί γιὰ τοὺς δυὸ τους ἀναβρῦζει ὠφέλεια· στοὺς δίκαιους ἐμπεδώνει τὴν ἀσφάλεια τῆς δικαιοσύνης, στοὺς δὲ ἁμαρτωλοὺς τὸν καθαρισμὸ τοὺς ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καί τὸ μετασχηματισμὸ τοὺς σὲ δίκαιους. Ἡ μυστικὴ καί σιωπηλὴ ἀναφορὰ τῶν δίκαιων πρὸς τὸν Θεό, πού ὑψώνεται μεγαλόφτερη ἀπὸ τὰ τρίσβαθα τῆς καρδιάς, μπορεῖ καί φθάνει ὡς τ' αὐτιά τοῦ Κυρίου. Γιατὶ ὅποιος ἔχει μεγάλα αἰτήματα καί ζητᾷ τὰ ἐπουράνια ἀγαθὰ, αὐτὸς ἀναπέμπει προσευχὲς φανερὲς στοῦ Θεοῦ. Καί ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ξέρει τοὺς λογισμοὺς τοῦ καθενός. Κι' αὐτὸ πού φανερώνει σὲ μᾶς ἡ φωνή, τὸ φανερώνει στοῦ Θεοῦ ὁ λογισμὸς μας, πού τὸν ἤξερε προτοῦ νὰ ὑπάρξωμε καί προτοῦ ἀκόμη νὰ δημιουργηθῆ ὁ νοητὸς κόσμος. Μπορεῖ λοιπὸν ν' ἀναπέμπωμε σιωπηλὲς προσευχὲς, πού στὴν ἀπερίσπαστη πρὸς τὸν ἅγιον Θεὸν ἀναφορὰ μας, νὰ συνταιριάζουν τὴν ἐσωτερικὴν μας συγκίνηση, μὲ τὴν μυστικὴν καί νοητὴν δέσησίν μας. Κι' αὐτὸ κυρίως εἶναι προσευχή, νὰ μιλοῦμε στοῦ Θεοῦ μὲ τὴν καρδιά μας. Αὐτὸ ταιριάζει περισσότερο σὲ τὴν πονεμένην ψυχὴν· νὰ μὴν προσφέρουν δηλαδὴ τὴν προσευχὴν τοὺς ἐπιδεικτικὰ καί φωναχτὰ, ἀλλὰ μ' ὀλοπρόθυμη καρδιά καί διάνοια. Ἔτσι προσευχόντανε κι' ὁ Μωϋσῆς. Καί γι' αὐτὸ, ἐνῶ δὲν εἶχεν ἀνοίξει καθόλου τὸ στόμα του, ὁ Θεὸς τοῦ εἶπε· - «τί βοᾶς πρὸς με;». Γιατὶ οἱ μὲν ἄνθρωποι μονάχα μὲ τὴν φωνὴν ἀκοῦνε. Ὁ Θεὸς ὅμως, προτοῦ

νά κινήσουμε τὰ χεῖλη μας, ἀκούει τὴν ἐσωτερική μας φωνή. Μποροῦμε λοιπὸν ν' ἀκουώμαστε, χωρὶς ὅλως διόλου νὰ μιλοῦμε. Καὶ νὰ περπατοῦμε μέσα στὴν πολυάνθρωπη ἀγορὰ καὶ νὰ προσευχώμαστε νοερὰ καὶ μὲ κατάνυξη. Μποροῦμε ἀκόμη καὶ νὰ συνεδριάζουμε μὲ φίλους κι' ὀτιδήποτε ἄλλο νὰ κάνουμε καὶ νὰ προσευχώμαστε στὸ Θεό, χωρὶς αὐτὸ νὰ γίνεται συνειδητὸ καὶ ἀντιληπτὸ ἀπὸ κανένα τριγύρω μας. Ἄς μὴ προσευχώμαστε λοιπὸν σχηματικά καὶ μὲ ξεφωνητά, ἀλλὰ μὲ πρόθυμη διάθεση καὶ κατάνυξη. Οὔτε καὶ γιὰ ἐπίδειξη, πού συχνὰ προκαλεῖ τὴν ἀντιπάθεια στοὺς ἄλλους, ἀλλὰ μὲ κάθε σεμνότητα καὶ μ' ἐσωτερικὴ συντριβὴ καὶ μὲ ἀθώρητα δάκρυα.

**Ἐκ τῶν λόγων τοῦ μοναχοῦ
τῆς Λαύρας τοῦ ἁββᾶ Σάββα Ἀντίοχου.**

«Τὸ νὰ μὴν παραμελοῦμε ποτέ μας τὴν προσευχή, εἶναι γιὰ ὅλους ἀναγκαῖο καὶ ὠφέλιμο. Ἄς ζητήσωμε λοιπὸν ἀπὸ τὸν ἅγιο Θεὸ καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ μᾶς χαρίσῃ πνευματικὴ σύνεση, ὥστε νάχωμε τὸν νοῦ μας ἀθόλωτο καὶ νὰ τοῦ ζητοῦμε παντοτεινὰ νὰ πραγματοποιηθῇ καὶ σὲ μᾶς τὸ θεῖο του θέλημα. Γιατὶ αὐτὸ μᾶς παράγγειλε νὰ ζητοῦμε κι' ὁ θεῖος Σωτὴρας μας, πού εἶναι τὸ φῶς μας τὸ πνευματικὸ καὶ ἡ μοναδικὴ «ὁδὸς, ἀλήθεια καὶ ζωή».

Ὅταν λοιπὸν ἐπικαλούμαστε τὴν ἁγία καὶ ὁμοούσια Τριάδα, μὲ ἄγνες προσευχές, μ' ἀθόλωτο νοῦ, καὶ μ' εὐλάβεια καὶ μὲ πόθο νὰ ἐνωθοῦμε μὲ τὴν θεότητα, τότε εἶναι σὰν νὰ μετέχωμε κι' ἐμεῖς στὴ θεία παρουσία καὶ σὰν νὰ χαιρώμαστε τ' ἀνεκτίμητα καὶ πανακήρατα δῶρα, πού εἶναι θεμελιωμένα τριγύρω της. Ἡ κατανακτικὴ, ἀγνή κι' ὀλόθερμη προσευχὴ εἶναι ὑψηλότερη ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀρετὴ καὶ μᾶς πλησιάζει στὸ Θεό. Ἡ προσευχὴ εἶναι τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μας. Εἶναι τὸ ἀλεξικέραυνο γιὰ κάθε λύπη καὶ γιὰ κάθε στεναχώρια. Πρέπει στὸν καιρὸ τῆς προσευχῆς μας νάχωμε τὸν νοῦ μας ὀρθοῦν κι' ἀπερίσπαστο καὶ τὸ στόμα μας ἄλαλο καὶ βουβό· τότε μονάχα μπορεῖ κανεὶς νὰ προσευχηθῇ. Γιατὶ ἡ προσευχὴ εἶναι συνομιλία μὲ τὸν Θεό. Καὶ ἡ προσευχὴ, πού γίνεται νοερὰ καὶ μὲ συντριβὴ τρέφει τὸ νοῦ μας, ὅπως τὸ ψωμὶ τρέφει τὸ σῶμά μας.

Μακάριος εἶναι ὁ λογισμὸς, πού στὴν ὥρα τῆς προσευχῆς εἶναι ὀλόκληρος δοσμένος στὸ Θεὸ καὶ τοῦ μιλεῖ ἀπερίσπαστος ἀπὸ κάθε βιοτικὴ μέριμνα. Αὐτὸς ὑψώνεται σ' ἀβυθομέτρητα ὕψη σὰν ἀετὸς καὶ γίνεται φωτόμορφος, γιὰ τὸν μεταμορφώνει ἡ θεία Χάρη, πού τὸν παρασκέπτει. Κι' ἄς προσέχωμε, τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς μας, νὰ μὴ ζητοῦμε, ὅπως μᾶς τὸ ἔχει πεί,

νὰ γίνη κάποιο δικό μας θέλημα, ἀλλὰ μονάχα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· «Γενηθήτω τὸ θέλημά σου».

Αὐτὸς ποὺ θέλει νᾶχη καθαρότητα ἢ προσευχή του, πρέπει πρῶτα νὰ προσευχηθῆ, νὰ τὸν λούσουμε καὶ νὰ τὸν ἀγιάσουμε τὰ δάκρμά του· γιὰ νὰ μπορέση, ἔτσι, μὲ τὸ πένθος καὶ μὲ τὴν θλίψη νὰ ἡμερώσῃ τὴν ἀγριότητα τῆς ψυχῆς του· καὶ τότε μόνον ἢ προσευχή του εἶναι τέλεια. Γιατί ἢ σταθερὴ κι' ἀδιάκοπη προσευχή, ποὺ γίνεται μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, μὲ τὴν ἀδιάκοπη μὲ τὸν Θεὸ συνομιλία μας ἀποτραβᾷ τὸν νοῦ μας ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια, μᾶς προσεγγίζει στὸ Θεό, καὶ μᾶς καταπλημμυρίζει ἀπὸ εὐλάβεια πρὸς αὐτὸν κι' ἀπὸ καλωσύνη κι' ἀγάπη γιὰ τὸν «πλησίον» μας.

Καὶ χωρὶς νᾶχουμε ταπεινοφροσύνη, ποτὲ δὲν γίνεται καλοπρόσδεκτη ἢ προσευχή μας. Γιατί ὁ Κύριος ἐπιβλέπει καὶ παρακολουθεῖ τὴν προσευχή τῶν ταπεινῶν, καὶ δὲν ἀπορρίπτει ποτὲ τὴν δέησή τους. Ὅποιος λοιπὸν θέλει κι' ὀρέγεται νὰ καθάρισῃ πραγματικὰ τὴν καρδιά του, ἄς καταφλέγεται κι' ἄς τὴν πυρῶνῃ ἀδιάκοπα μὲ τὴν μνήμη τοῦ Κυρίου, χωρὶς νᾶχη κι' ἄλλες μάταιες μέριμνες. Γιατί δὲν εἶναι δίολου σωστὸ ἄλλοτε νὰ προσευχώμαστε, κι' ἄλλοτε ὄχι· ἀλλὰ πάντα νὰ προσευχώμαστε νοερά· κι' ὅταν ἀκόμη βρισκόμαστε μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἁγίους ναοὺς τοῦ Θεοῦ.

Γιὰ τὴν ὑπομονή.

Ἡ ὑπομονὴ εἶναι ἡ ἠθικὴ ἐκείνη δύναμη ποὺ μᾶς γαληνεύει ἀπὸ τὶς στεναχώριες μας καὶ μᾶς παρηγορεῖ στὶς λογιῆς λογιῆς ἀτυχίαις μας καὶ τὰ δυσάρεστα περιστατικὰ μας.

Ἡ ὑπομονὴ εἶναι ἀρετὴ, ποὺ τὴν θησαυρίζει μέσα μας ἢ ἐλπίδα στὸ Θεό. Ἡ θλίψη μᾶς φέρνει τὴν ὑπομονή· ἢ ὑπομονὴ τὴν δοκιμασία· ἢ δοκιμασία τὴν ἐλπίδα· καὶ ἢ ἐλπίδα τὴν παρηγοριά. Ἡ ὑπομονὴ εἶναι ἢ πρώτη ἀπὸ τὶς ἀρετές· γιατί μ' αὐτὴ σωζόμαστε· στὴν ὑπομονὴ βρίσκεται καὶ μ' αὐτὴ κερδίζεται καὶ ἢ σωτηρία τῆς ψυχῆς μας· «ὁ ὑπομείνας μέχρι τέλους σωθήσεται». Γι' αὐτὸ κι' ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, πῶς εἶναι «ἢ ρίζα ὄλων τῶν ἀγαθῶν, μητέρα τῆς εὐσέβειας, πηγὴ εὐφροσύνης· καρπὸς ἀμάρτανος, πύργος ἀκαταμάχητος, λιμάνι ἀτρικύμιστο». Κι' ἄλλοῦ πάλιν λέει· «Τίποτα δὲν ἐξισώνεται μὲ τὴν ὑπομονὴ παρὰ αὐτὴ εἶναι ἢ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν, τὸ θεμέλιο κάθε κατορθώματος, τὸ λιμάνι τὸ ἀκύμαντο, ἢ εἰρήνη ἀνάμεσα στοὺς πολέμους, ἢ γαλήνη μέσα στὴν τρικυμία, ἢ ἀσφάλεια μέσα στὶς ἐπιβουλές, ποὺ αὐτὸν ποὺ τὴν ἀποκτᾷ τὸν κάνει στερεώτερο κι' ἀπὸ αὐτὸ τὸ διαμάντι. Τὴν ὑπομονή, οὔτε μ-

ριάδες ὄπλα καὶ στρατοὶ ποὺ τῆς ἀντιπαρατάσσονται, οὔτε μηχανές πολιορκητικὲς ποὺ φέρνουνε, οὔτε τόξα οὔτε δόρατα, ποὺ ξαπολοῦνε, οὔτε κι' ὄλο τὸ διαβολικὸ σιφούνη καὶ οἱ φοβερὲς φάλαγγες τῶν ἀντίμαχων δυνάμεων, οὔτε κι' ὁ ἴδιος ὁ Σατανᾶς, μ' ὄλη τὴν μυριόπληθη στρατιά του καὶ τίς μηχανές του, μπορεῖ νὰ βλάψη.

Καὶ ξαναλέει πάλι: «Βασίλισσα τῶν ἀγαθῶν καὶ ἡ κορώνη τῶν στεφάνων εἶναι ἡ ὑπομονή». Ὁ δὲ Κύριλλος τῆς Ἀλεξανδρείας λέει: «Ἡ ὑπομονὴ μᾶς εἶναι ἡ προξενήτρα καὶ προμηθεύτρα κάθε καλοῦ· εἶναι ὁ δρόμος γιὰ νὰ εὐδοκιμήσωμε· κι' αὐτὴ μᾶς τρέφει τὴν ἐλπίδα γιὰ μιὰν αἰώνια καὶ μακαριστὴ ζωή».

Ἡ ὑπομονὴ μᾶς διδάσκει νὰ ὑποφέρωμε μὲ γενναιοσύνη τῆ δυστυχία μας· καὶ μᾶς γίνεται γυμναστήριο φιλοσοφίας καὶ καθηγητῆς τῆς ἀρετῆς. Ὑπομονὴ σημαίνει ἴδρωτας καὶ καρτερικότητα μεγάλη.

Ὁ πλοῦτος τοῦ θεοφοβούμενου.

Ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρινὸς λέγει γιὰ τὸν πλοῦτο τοῦ θεοφοβούμενου ἀνθρώπου, ποὺ τὸν ὀνομάζει παντοκυρίαρχο, τὰ παρακάτω: «Ὁ πλοῦτός του ἀναφαίρετος κι' ἀκατάλυτος· ἡ ἐνάρετη ψυχὴ εἶναι ὁ μοναδικὸς του θησαυρός, ποὺ γι' αὐτὸν ποὺ τὴν ἔχει εἶναι τὸ καλύτερο θησαύρισμα, ποὺ κάνει πραγματικὰ μακάριο τὸν ἄνθρωπο· γιατί τίποτα τὸ ἄπρετο δὲν ἐπιθυμεῖ, κι' ὅ,τι ἐπιθυμεῖ τ' ἀποκτᾶ. Κι' ὁ Θεὸς τοῦ χαρίζει τὸ καθετί, ποὺ μ' ἀγία διάθεση κι' ὁσιότητα τοῦ ζητᾶ. Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι αὐτὸς μεγαλοκτηματίας καὶ παντοκυρίαρχος, ἀφοῦ ἔχει τέτοιον αἰώνιο θησαυρό, τὴν προστασία τοῦ Θεοῦ; «Σ' αὐτὸν ποὺ ζητᾶ - εἶπε - θὰ τοῦ δοθῇ· καὶ σ' ὅποιον κτυπᾶ τὴν πόρτα, θὰ τ' ἀνοιχθῇ». Ἀφοῦ λοιπὸν τίποτε δὲν ἀρνιέται ὁ Θεός, ὁ θεοφοβούμενος ἄνθρωπος ἔχει τὰ πάντα.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ διδῇ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟ ΦΩΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ ΜΑΣ

Είναι ένας βαρυποινίτης, πού πολύ έπόνεσε, και πού μέσα στη μεγάλη δοκιμασία πού τόν είχε φέρει σέ απόγνωσι, νίκησε, χάρις στό «Μικρό Βιβλιαράκι» όπως τò άποκαλει. Είναι ή 'Αγία Γραφή, για την όποιαν κάποιος φωτισμένος Χριστιανός έλεγεν, ότι είναι «τò μέγα βιβλίον τò και διά μικροῦ μελετώμενον». Τò πώς και πόσο ώφελήθηκε ό κρατούμενος αυτός μάς τά γράφει όπως τά αισθάνθηκε και με τά τέσσαρα άρθρα του, πού θά δημοσιεύσουμε έδῶ στη συνέχεια. Είναι και αυτά μιá μαρτυρία ενός Ιαθέντος, για τò φῶς και τήν δύναμι πού έχει ό Γραπτός λόγος τῶ Θεοῦ, πού αποτελεί τò μοναδικό σωσίβιο τῶ κάθε ανθρώπου μέσα στό πέλαγος τῆς ζωῆς. Ἄς τή γνωρίσουμε καλά τήν αξία του γιατί όλοι μας, χωρίς εξαίρεσι, θά τò χρειασθοῦμε

Πρόκειται για τò «Μοναδικό Βιβλίο, τò όποϊον παρά τή μικρότητά του είναι μεγάλο αν κριθῆ από τά σωτηριώδη αποτελέσματα του και από τίς πνευματικές έργασίες πού έχουν γίνη επάνω σ'αυτό». Είναι «τόσο σπουδαῖο, ώστε να ἔχη μεταφρασθῆ πάνω από χίλιες διακόσιες γλωσσες και διαλέκτους. Πού ή επίδρασίς του για τò καλό τῶν ατόμων και τῆς κοινωνίας έχει γίνει αισθητή σέ εβδομήντα πέντε χῶρες και τῶν πέντε ήπειρων. Κάθε χρόνο διανέμονται 52 εκατομμύρια αντίτυπα όλοκλήρου τῶ βιβλίου ή τμημάτων του, δηλαδή κάπου 5950 αντίτυπα τήν ὥρα. Τò βιβλίο αυτό έχει κάθε χρόνο τή μεγαλύτερη κυκλοφορία, ὄχι σέ μιá ὠρισμένη χώρα, αλλά σ' ὄλο τò κόσμο. Οί αναγνώστες του μελετώντας το βρίσκουν τò νόημα τῆς ζωῆς, τούς τακτοποιεῖ τò παρελθόν, τούς αξιοποιεῖ τò παρόν και τούς εξασφαλίζει τò μέλλον. Ἡ μελέτη τούς εμπνέει σέ ζωή αὐτοθυσίας και ὑπηρεσίας, στό να ζητοῦν τήν πνευματική ἐλευθερία για τούς ἑαυτούς τους και για τούς συνανθρώπους τους, χωρίς και ὑπολογίζουσι τι αυτό μπορεί να κοστίση στη δική τους προσωπική ασφάλεια και άνεσι. Είναι τò βιβλίο, πού οί ἄνθρωποι, ὅποια και αν είναι ή γλωσσά τους και ή μόρφωσίς τους μπορούν να πάρουν απ' αυτό ἀκριβῆ γνώσιν τῶ Θεοῦ. Να δοῦν μέσα στις σελίδες του ὅτι ό Ἰησοῦς Χριστός είναι Σωτῆρας και Κύριος... Βιβλίο τò όποϊον κανένας ἄνθρωπος δέν θά μπορούσε να τò γράψη παρά μονάχα ό Θεός» (Ἀγγελία Βιβλικῆς Ἐταιρείας).

Ἄλλά τò «βιβλιαράκι» αυτό έχει τήν αξίαν του διά τόν γράφοντα από τήν ἐντύπωσι πού τῶ ἔκανε ή μελέτη και τήν ὠφέλεια πού ἀπεκόμισε. Ἐνας πειραματισμός, πού τόν διατυπώνει σέ λίγες γραμμές, με τò καινούργιο ψυχικό κόσμο, πού ἐγκλείει τώρα μέσα του και με τή χαρά πού αισθάνεται να γράψη και τά πνευματικά

θέματά του, καρπὸς μετανοίας, φωτισμοῦ καὶ ἀναγεννήσεως, διότι δὲν πρόκειται ἐδῶ περὶ ἰδεῶν, ἀλλὰ πνευματικῆς πείρας ἐνὸς «καινοῦ κτίσματος ἐν Χριστῷ». Καὶ ἔχουν πνευματικὴν ἀξίαν τὰ θέματα, καὶ μὲ σχέσιν συναρτήσεως, δεδομένου ὅτι καὶ «ὁ Μ. φίλος», δηλ. ὁ Χριστός, πού τὸν ἐγνώρισε διὰ τῆς Γραφῆς, καὶ ὁ «πόνος» πού λυτρώθηκε, καὶ ἡ «ἐλευθερία, πού ἀπέκτησε μεσ' τὰ δεσμά του, ὅλα αὐτὰ μαρτυροῦν ἓνα ἄνθρωπο πού γνώρισε τὸν προορισμό του καὶ βαδίζει στὴ πραγματώσῃ τοῦ ὀλοκληρωμένου ἀνθρώπου.

Ἄλλ' ἐὰν διὰ τοῦ κρατουμένου αὐτοῦ τὰ παθήματα καὶ τὰ ἐν συνεχείᾳ εὐτυχῇ συμβάντα, εὐλογίας δι' αὐτόν, ἀπετέλεσαν καὶ θέματα ἀντικατροπίζοντα τὴν ψυχικὴν του κατάστασιν ὑπὸ τὰς διαφόρους αὐτῆς φάσεις, τὰ θέματα ταῦτα ἐπέχουν θέσιν δημοσιεύσεως, δεδομένου ὅτι ἡ ζωὴ μας, ἐὰν ἔχη ὡς πρὸς τὰς συνθήκας καὶ ἐκδηλώσεις της, τὰς διαφόρους μορφάς της, ἔχει καὶ τὰς ὁμοιότητάς της, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἕκαστος καλεῖται νὰ προσφέρῃ καὶ ἐκ τῆς ἰδίας του πείρας, ἐπ' ἀγαθῷ καὶ τοῦ ἄλλου, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν εἶναι τόσον ἐντυπωσιακά, ἀρκεῖ νὰ εἶναι ψυχαφελῆ. Ἐὰν εὐχηθῶμεν μίαν τοιαύτην ἐσωτερικὴν ἀναδημιουργίαν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐγγυᾶται τὸ «πλειότερον φῶς», διότι, ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἄγ. Συμεὼν Ν. Θεολόγος. «Ἡ ψυχὴ πού θέλει νὰ μελετᾷ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐν τῷ Νόμῳ τοῦ Θεοῦ, δὲν ὠφελεῖται τόσον πολὺ ἀπὸ κανένα ἄλλο, ὅσον ἀπὸ τὴν ἔρευναν τῶν Θείων γραφῶν, διότι μέσα εἰς τὰς Γραφὰς εἶναι κεκρυμμένα τὰ νοήματα τῆς χάριτος τοῦ Ἄγ. Πνεύματος, τὰ ὁποῖα προξενοῦν εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνην μεγάλην ἡδονὴν καὶ τὴν ὑψώνουν ὅλην ἀπὸ τὰ γῆϊνα, καὶ κοσμικὰ πράγματα καὶ τὴν ἀνεβάξουν εἰς τὸν οὐρανόν· νὰ συλλογίζεσθαι ὅλους διόλου τὰ θεῖα καὶ καὶ νὰ τὰ ποθῆ καὶ νὰ ζῆ ζωὴν ἀγγελικὴν εἰς τὸν κόσμον αὐτόν».

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΒΙΒΛΙΑΡΑΚΙ

«Εἶμαι τεθλιμμένος καὶ ψυχομαχῶν ἐκ Νεότη-
τός μου» (Ψάλμ. πη' 15).

«Ἐπεθύμησα τὴν Σωτηρίαν Σου Κύριε, καὶ ὁ
Νόμος σου εἶναι τροφή μου» (Ψάλμ. ιη' 174)

Πόσο λυποῦμαι, πόσο πονῶ...

Οὐδεὶς δύναται νὰ νοιώσῃ πόσο πληγωμένη εἶναι ἡ ταλαίπωρη
ψυχὴ μου, πόσο πολὺ ραγισμένη εἶναι ἡ καρδιά μου.

Δὲν ἐγνώρισα χαρούμενα νειάτα.

Πολὺ μικρὸς ἐνοιῶσα τὴν ζωὴν ὡς μία συνεχὴ πάλη.

Τὸ μικρὸ μου μυαλουδάκι ρούφιζε πολλές ψευδεῖς διδασκαλίες, πολλές θεωρίες καὶ φιλοσοφήματα. Δὲν μπορούσα νὰ καταλάβω τότε, ὅτι στὸν πλοῦτο τῶν γνώσεων μου ὑπῆρχε κάποιον κενό! Ἔπρεπε νὰ μπῶ στὴ φυλακὴ! ὡς ἀποτέλεσμα τῆς πλάνης καὶ τῆς θείας βουλήσεως.

Ἔπρεπε νὰ δεχθῶ ἓνα μικρὸ δῶρο, ἓνα μικρὸ βιβλιαράκι ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ὁρησκευτικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν φυλακῶν. Ἰπ. Δικαιοσύνης Ἀρχιμ. Π.Π. Τὸ πῆρα ἀλλὰ μετὰ μεγάλου σκεπτικισμοῦ καὶ ἀμφιβολίας, ὅτι θὰ μπορούσε νὰ μὲ ὠφελήσῃ...

Καὶ ὅμως ἡ Θεία Διδασκαλία τῆς ἀγάπης, μὲ τὴν ὁποῖαν οὐδέποτε ἄλλοτε ἠσχολήθην, μοῦ ἔκανε μεγάλην ἐντύπωσιν καὶ κατάλαβα τὸ κενό, πού εἶχα μέσα στὴν ψυχὴ μου.

Ὁ Θεὸς μοῦ ἀπεκαλύφθη ὄχι ὡς τιμωρός, ἀλλὰ ὡς Θεὸς τῆς ἀγάπης, μὲ κάλεσε μὲ τὴν γλυκεῖά του φωνή; Ἐλθε πρὸς με...» (Ματθ. ια' 28) καὶ μοῦ παραχώρησε τὴν εὐκαιρία τῆς μετανοίας (Λουκ. ιε' 22).

Καὶ πίστευσα μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μου σ' Ἐκεῖνον, πού διὰ αἵματός του μὲ καθαρίζει ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας (Α' Ἰωάν. α' 7).

Πίστευσα σ' Ἐκεῖνον πού μοῦ ἀφαίρεσε τὰ λέπια τῆς λέπρας, τὰ λέπια τῆς ἁμαρτωλῆς ψυχῆς μου καὶ «μὲ ἔκανε νὰ μισήσω τοὺς διεστραμμένους στοχασμούς, τὸν δὲν νόμον Του νὰ ἀγαπήσω» (Ψαλμ. ριθ' 113).

«Ἐξέλεξα τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, τὰς πολυτίμους εἰς ἐμὲ βουλάς σου, πρὸ ὀφθαλμῶν μου ἔθεσα τὰς κρίσεις σου». (Ψαλμ. ριθ' 30. ρμ' 17).

Ἡ ὁδὸς τῆς Σωτηρίας Σου εἶναι ἡ ὁδὸς τῆς εὐτυχίας μου, διότι ἀπὸ τὸ σκοτάδι μετεφέρθη εἰς τὸ φῶς καὶ σήμερον βλέπω τὸ στενὸ μονοπάτι τῆς εὐτυχίας μου. (Κολ. α' 13. Πέτρ. β' 9). ἀπὸ τὸν δοῦλον τῆς ἁμαρτίας ἀπέκτησα τὴν πνευματικὴν μου ἐλευθερίαν (Ρωμ. ε' 18. ἡ' 1—5), τὸ μεγαλύτερον ἀγαθὸν τῆς ζωῆς κάθε ἀνθρώπου, ἀπολωλὸς ἡμῶν καὶ ἐσώθη (Ἐφεσ. β' 1, ε 14. Ρωμ. ε' 9), ἔλαβα τὴν συγχώρησιν εἰρήνην καὶ ζωὴν (Ρωμ. ε'. Ἰωάν. γ' 36).

Καὶ μιὰ νέα Πατρίδα, πιὸ γλυκεῖα, πιὸ μεγάλη πλησίον εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν γεμίζει μὲ γλυκὲς μελωδίες καὶ μὲ τὴν Ἵπερκόσμια ὁμορφιὰ τὴν πονεμένη μου ψυχὴ.

«Ἐὰν ὁ Νόμος Σου δὲν ἦτο ἡ τροφή μου τότε ἤθελον χαθῆ ἐν τῇ θλίψει μου» (Ψαλμ. ριθ' 92).

Οἱ μεγάλες γυναῖκες τοῦ Χριστιανισμοῦ

Η ΑΓΙΑ ΘΕΚΛΑ

Μακρὰ ἀπὸ τὴν ἐγκόσμιον ζωὴν καὶ τὴν μικρότητά της.
Θέκλα, ἡ ἀφοσιωμένη πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὸν Παῦλον.
Ἡ χριστιανικὴ τῆς ζωὴν καὶ τὰ μαρτύριά της.

Ἡ πρώτη ἐμφάνισις των καὶ ἡ πίστις των

Φόρον τιμῆς καὶ σεβασμοῦ στὴν γυναῖκα. Τὴν χριστιανὴν γυναῖκα, αὐτὴν ποὺ ἐξύψωσε καὶ καθαρίασε τὸν ἑαυτοῦ της καὶ τὴν ζωὴν της μὲ τὴν πίστιν της πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ μὲ τὴν προσφορὰ τὴν μαρτυρικὴν τοῦ αἵματός της. Μετὰ τὴν πρώτην μεγάλην γυναῖκα τὴν πανάμωμον κόρην τῆς Ναζαρέτ, ποὺ ἡ εὐδοκία τοῦ Θεοῦ τὴν ἀνέδειξε μητέρα τοῦ Λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου καὶ ἕνας ἄλλος κόσμος γυναικῶν ἔδωκε δείγματα συγκινητικὰ καὶ συναρπαστικὰ, ἀκολουθῶντας τὸν δρόμον ποὺ ἐχάραξεν ὁ Χριστός, γιὰ νὰ ἀπολαύσουν τὰ ἐπουράνια ἀγαθὰ καὶ τὴν αἰωνία βασιλεία. Παραδείγματα φωτεινὰ οἱ γυναῖκες αὐτὲς οἱ βιβλικές. Ἀξίζει νὰ τίς γνωρίσουμε πλατύτερα, ἀρκετὲς τουλάχιστον, καὶ νὰ αἰσθανθοῦμε συγκίνησι καὶ θαυμασμὸν πρὸς αὐτὰς. Ἀποτελεῖ ὑποχρέωσις ἡ τιμὴ πρὸς τὴν χριστιανὴν γυναῖκα, ποὺ ἡ καθεμίᾳ της, μὲ τὴν ἱστορίαν καὶ τὸ μαρτύριόν της, ἐκόσμησε μὲ τὴν λαμπρότητά της τὸν φωτιστέφανον τῆς πρώτης μεγάλης γυναίκας, τῆς Πανάχραντης Θεομήτορος Παρθένου.

★

Ἡ Ἀντιόχεια ἐδοκίμασε μιὰ βαθεῖαν συγκίνησι καὶ ἀναταραχή. Δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τὸ τέκνον τῆς γειτονικῆς της Ταρσοῦ, ὁ ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν, θὰ ἐπεσκέπτετο τὴν πρώτην αὐτὴν ἁγίαν πόλιν. Εἶχε συγκλονίσει τὸν λαόν της ὑπὸ διαφορετικὴν μορφήν ἢ ἀφήγησι τοῦ θαύματος καὶ τοῦ ὁράματος τῆς ὁδοῦ πρὸς τὴν Δαμασκὸν καὶ ὁ θεῖος Παῦλος εἶχε δημιουργήσει τὰ πλέον ἴσως ἀντίθετα αἰσθήματα μεταξὺ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἡ κάθε του ἐπίσκεψις ἔδινε ἀφορμὴν στὴν ἐκδήλωσι τῶν συγκρούσεων τῶν αἰσθημάτων, ποὺ ἐδοκίμαζεν ὁ λαός. Ἡ θαυματουργικὴ του δύναμις ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ δημιουργοῦσε κλονισμοὺς ψυχῆς. Ἡ παρουσία του στὴν μεγάλην αὐτὴν πόλιν ἀποτελοῦσε πάντοτε ἕνα γεγονός. Αὐτὴ τὴν φορὰ ὅμως τὸ ἄγγελμα τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἀποστόλου εἶχε προκαλέσει παράδοξον συγκίνησι καὶ ἀναταραχή. Κόσμος πολὺς εἶχε ξε-

χυθῆ σέ ἀρκετὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια γιὰ νὰ τὸν χαιρετίση καὶ τὸν ὑποδεχθῆ. Ἀνάμεσα στὸ πλῆθος αὐτὸ καὶ ὁ Ἀνχάρης. Ἀπὸ ἰουδαϊκὴ εὐπορη οἰκογένεια προσηλωμένη μὲ φανατισμὸ στὴ θρησκεία τοῦ Ἰσραήλ. Πληγωμένη βαρειά ἡ ψυχὴ τοῦ ἰουδαίου αὐτοῦ ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ μοναχικοῦ του παιδιοῦ. Ὅλες οἱ προσπάθειες τοῦ πατέρα γιὰ τὴν διάσωσί του ἐστάθηκαν μάταιες. Ὡς τόσο στὴν σκοτεινιασμένη ψυχὴ τοῦ Ἀνχάρη φεγγοβόλαγε ἀκόμη μιὰ ἀχτίδα ἐλπίδος. Φανατικὸς ἰουδαῖος καὶ ὁ ἴδιος εἶχε δοκιμάσει μολαταῦτα ἓνα ψυχικὸ κλονισμό, πού δημιούργησε σ' αὐτὸν ἓνα συγκεχυμένο ἐσωτερικὸν κόσμο. Ἐπάλευε μὲ τὸν ἑαυτό του ἂν πρέπει νὰ πιστέψει στὸν καινούργιο θεὸ καὶ νὰ ἀπαρνηθῆ τὴν θρησκεία τῶν πατέρων του. Ἐπάλευε καὶ μὲ τὸν ἑαυτό του καὶ μὲ τὸν φανατισμὸ τῆς γυναίκας του τῆς Φίλας καὶ ἄλλων συγγενῶν του, πού δὲν ἤθελαν ν' ἀκούσουν γιὰ τὸν θεὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Σιωπηλὰ ὅμως ὑπερίσχυσε ἡ πίστις του πρὸς τὸν καινούργιο θεὸ καὶ τὸν ἀπόστολό του. Ἄν θὰ εὐδοκοῦσε ὁ θεὸς αὐτὸς ν' ἀπλώσῃ τὴν χάρι του καὶ ξαναδώσῃ τὴν ζωὴ στὸ παιδί του! Μὲ τὴν πίστι αὐτῆ, ἀνάμικτη μὲ ἀμφιβολία, ξεκίνησε πρὸς τὸν δρόμο πού θ' ἀκολουθοῦσε ὁ Παῦλος γιὰ τὴν νέα ἐπίσκεψή του στὴν Ἀντιόχεια. Ἐσίμωσε τὸν ἀπόστολο μὲ δειλία καὶ δισταγμό. Διέκρινε ἐκεῖνος τὸν πόνου του καὶ πάσχισε νὰ τοῦ δώσῃ κουράγιο.

— Ἄν θὰ πήγαινε στὸ σπίτι του, παρεκάλεσε τὸν ἀπόστολο ὁ Ἀνχάρης, θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ ξαναβρῆ τὴ ζωὴ του ὁ γυιὸς του.

— Ἐχε πίστι στὸ Θεό! τοῦ ἀπάντησε. Πήγαινε κοντὰ στὸ παιδί σου καὶ δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ τὸ ἐπισκεφθῆ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.

— Πέθανε τὸ παιδί μου λέει κλαίωντας ὁ Ἀνχάρης

— Γιὰ τὸν Θεό, πού ζητᾶς τὴν βοήθεια του, δὲν ὑπάρχει θάνατος. Θὰ ἔλθω στὸ σπίτι σου ἐγώ. Ἐφυγε ὁ πονεμένος πατέρας ἐπιστρέφωντας πρὸς τὴν Ἀντιόχεια γεμᾶτος ἐλπίδα καὶ πίστι. Θ' ἀνέμενε στὸ σπίτι του τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ Θεοῦ.

Πάσχισε, νὰ παρηγορήσῃ τὴν γυναῖκα του καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς, πού ἦταν συγκεντρωμένοι γύρω ἀπὸ τὸ νεκρὸ παιδί του. Ἀνάφερε τὰ λόγια τοῦ ἀποστόλου καὶ τὴν ὑπόσχεσί του ὅτι θὰ ἔλθῃ στὸ σπίτι τους καὶ προκάλεσες τὴν φοβερὴ ὄργη τῆς φανατικῆς Ἑβραίας γυναίκας του Φίλας.

— Ἐπίστεψες στὰ λόγια τοῦ πλάνου αὐτοῦ τὴν ὥρα πού δὲν ὑπάρχει πιά τὸ παιδί μας.

Στοὺς κερανοὺς τῆς Φίλας ὁ Ἀνχάρης δὲν ἔδωσε καμμιά ἀπάντησι. Ἐσφίξε τὴν κλονισμένη καὶ ματωμένη ψυχὴ του καὶ παρέμεινε ἔτσι σιωπηλὸς κοντὰ στὸ νεκρὸ του γυιὸ προσευχό-

μενος μέχρις ότου έλθη ό λαός να τον ένταφιάση. Μιά θλιβερή ατμόσφαιρα στην αίθουσα όπου κóιτεται ό νεκρός, αλλά και ψίθυροι γεμάτοι άγωνία. Καί ένψ προσεύχεται διαρκώς ό πληγωμένος από τον θάνατο του παιδιού του πατέρας έρχεται ό απόστολος. Βλέπει τό συγκεντρωμένο πλήθος και τό καθησυχάζει με μιá ήρεμη χειρονομία του. Θα ξαναζήση ό νεκρός! Καί πράγματι τον άναστήνει ό απόστολος, επικαλούμενος την χάρι του Θεού του. Προκαλεί δέος και ψυχική άναταραχή ή άνάστασις αυτού του νεκρού παιδιού του 'Ιουδαίου 'Ανχάρη. Οί γονεΐς του και ένα μεγάλο πλήθος των κατοίκων της 'Αντιόχειας κηρύσσονται υπέρ του Παύλου και της διδασκαλίας του. Καί πρώτη ή γυναίκα του ή Φίλα. Μένει όκτώ ήμέρες ό απόστολος στο σπίτι του 'Ανχάρη. Άλλοι φανατικοί 'Ιουδαίοι έξεγείρονται κατά του Παύλου ως μάγου και έχθρου των 'Ιουδαίων. Καί όμως αρχίζουν, να πιστεύουν και πολλοί άπ' αυτούς. Δέν διαστάζουν να τό φωνάζουν, αλλά εισβάλλοντες στο σπίτι του 'Ανχάρη τον πείθουν ότι για να σώση την 'Αντιόχεια όφείλει να έκδιώξη τον Παύλον και ν' άπαλλάξη την πόλι από την διδασκαλία του. 'Ο 'Ανχάρης με θάρρος αντιμετωπίζει τους θορυβοποιούς διώκτας του άποστόλου και όμολογει ότι επιστρέφει προς τον άληθινό Θεόν και ότι δέν ύπάρχει άλλος Θεός έκτός του 'Ι. Χριστού. Οί 'Ιουδαίοι μαινομένοι στρέφονται κατά του Παύλου και τον άναγκάζουν ν' άπομακρυνθῆ από την 'Αντιόχεια με λιθοβολισμούς και προπιλακισμούς.

'Ο 'Ανχάρης κλείεται με την γυναίκα του στο σπίτι του όπου προσηύχοντο και οί δύο και ένήστευσαν. Έτσι ώρες όλόκληρες τις διήλθε ή παλαιά Ιουδαϊκή και από της ήμέρας εκείνης χριστιανική οίκογένεια χωρίς να θέλη να φάγη τίποτε. Καί όταν έπροχώρησε βαθειά ή νύχτα επέστρεψε ό Παύλος κρυφά στο σπίτι του 'Ανχάρη και άπεχωρίσθη τελικά άπ' αυτόν ύστερα από μιá μακρά συνομιλία γεμάτη από κηρύγματα χριστιανικής διδασκαλίας.

Φεύγοντας την ίδια νύχτα ό απόστολος από την 'Αντιόχεια κατευθύνεται προς τό 'Ικόνιο. Τον συνοδεύουν οί δύο δῆθεν πιστοί του μαθητές ό Δήμας και ό Έρμογένης, ό Χαλκεύς. Κάποιος όνομαζόμενος 'Ονησιφόρος, άκούοντας ότι ό Παύλος όδεύει προς τό 'Ικόνιο και έχωντας υπ' όψιν την αφήγησι του Τίτου, που είχε περιγράψει την μορφή του άποστόλου έσπευσε μαζί με την γυναίκα του Λεύκτρα και τá τέκνα του Σίμιο και Ζήνωνα να συναντήση και να ύποδεχθῆ τον άπόστολο. Καί

Ένας μεγάλος αριθμός άνδρες και γυναίκες ὤδευσεν πρὸς τὸ Ἰκόνιο συνοδοιπόροι τοῦ Παύλου. Τὸν ἀναζητεῖ μὲ τὰ μάτια του ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς συνοδοιπόρους καὶ τὸν ἀναγνωρίζη καὶ τοῦ χαμογελά. Ὁ Παῦλος ἀποδίδει στὸν Ὀνησιφόρο τὸ μειδίαμά του καὶ τοῦ ἀπευθύνει τὴν εὐχὴν: Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μετὰ σοῦ καὶ τοῦ οἴκου σου.

Ὅταν ἐγκατεστάθηκε φιλοξενούμενος τοῦ Ὀνησιφόρου στὸ σπίτι του ὁ ἀπόστολος ἤρχισε νὰ κηρύττη τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν. Πλήθος κόσμου κατέκλυε τὸ φιλόξενο σπίτι τοῦ Ὀνησιφόρου γιὰ νὰ ἀκούσῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀποστόλου, ποὺ ἐκήρυσσε ἰδιαιτέρως τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν ἀγνεΐαν. Ἡ παρουσία τοῦ Παύλου στὸ Ἰκόνιον ἐγέμισεν μὲ τὴν ζωογόνον πνοὴν τῆς ὀλόκληρου τῆς πόλεως. Μεταξὺ τῶν πρώτων ποὺ ἔσπευσεν νὰ ἀκούσῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀποστόλου ἦσαν καὶ ἡ νεαρὰ παρθένος ἡ Θεόκλα. Ἐδοκίμασεν τόση ἐλπίς καὶ τόσον ψυχικὸν κλονισμόν ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς ὥστε νὰ παρακολουθῆ αὐτὴν νύχτα καὶ μέρα. Ἰδίως βαθύτατη ἐντύπωσις εἶχαν προκαλέσει στὴν νεαρὰ Θεόκλα οἱ λόγοι τοῦ ἀποστόλου διὰ τὴν ἀγνεΐαν. Ἐκήρυττε ὁ Παῦλος ὅτι τὰ σώματα τῶν παρθένων θὰ εἶναι μακάρια καὶ θὰ εὐαρεστοῦν τὸν Θεόν ἐὰν διάγουν ἐν ἀγνεΐᾳ. Ἀδιαφορῶντας ἡ κόρη γιὰ τὸν ἐπίγειον κόσμον καὶ τὰ ἀγαθὰ του, ὅλο καὶ ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τὸ περιβάλλον τῆς. Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου τὴν κρατοῦσε δεσμίαν. Θεωροῦσε τὸ σπίτι τῆς ξένον πρὸς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ζωὴν τῆς καὶ ἔπαυσε νὰ σκέπτεται κἄν τὸν Θάμυριν, μὲ τὸν ὁποῖον ἦταν ἀρραβωνιασμένη. Ἀπέφευγε κάθε συνάντησίν τῆς μὲ αὐτὸν καὶ ἦταν φανερὴ ἡ ψυχρότητά τῆς πρὸς τὸν νέο. Ἡ μητέρα τῆς, ἡ Θεόκλειαν, ἀνήσυχον γιὰ τὴν προσήλωσιν τῆς κόρης τῆς στὸν ἀπόστολον μάταιαν προσπαθοῦσε νὰ τὴν φέρη στὸν «εὐθὺν δρόμον» καθὼς ἔλεγε. Βλέποντας πῶς ἦταν ἀδύνατον νὰ τὴν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὰ κήρυγματα τοῦ Παύλου εἰδοποίησεν τὸν Θάμυριν καὶ ζήτησεν τὴν συνδρομὴν του. Ὁ Θάμυριν δὲν ἄργησεν ν' ἀντιληφθῆ τὸν κίνδυνον ποὺ διέτρεχε νὰ χάσῃ τὴν Θεόκλαν ποὺ ἔτρεφε γι' αὐτὴν φλογερὸν ἔρωτα. Ὅταν κατώρθωσεν κάποτε νὰ τὴν συναντήσῃ καὶ νὰ τὴν παρατηρήσῃ γιὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς συμπεριφορᾶς τῆς ἀπέναντί του ἡ Θεόκλαν τὸν ἀντιμετώπισεν μὲ ψυχρότητα καὶ σκληρότητα.

— Ἀνήκω πρῶτον στὸ Θεόν μου, τοῦ εἶπε. Κάθε ἄλλη ἀνθρώπινη ὑποχρέωσις δὲν βρῖσκει καμμιά θέσιν ἀπέναντι στὴν ὑποχρέωσιν πρὸς τὸν Θεόν.

— Ὡστε μὲ ἀρνεῖσαι Θεόκλα! Ἀρνεῖσαι τὸν ἔρωτα μας καὶ τὰς ὑποσχέσεις μας.

— Ἄν εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ μου νὰ πάρῃ τέλος ὁ ἔρωτας αὐτός...

Ὁ Θάμυρις ἀντελήφθηκε ὅτι δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπολογίζῃ σὲ γάμο μὲ τὴν ἐκλεκτὴ τῆς καρδιάς του. Ἐδοκίμασε πόνον γι' αὐτὸν καὶ ὁ πόνος του αὐτὸς ξεχείλισε σὲ μῖσος κατὰ τοῦ Παύλου. Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶχε γεμίσει ἀπὸ διαδόσεις ὅτι ὁ ἀπόστολος προσηλίτιζε πολλὰς γυναῖκες καὶ ὅτι ἡ Θέκλα εἶχε καταληφθῆ με πάθος ἀπὸ τὰ κηρύγματά του. Οἱ διαδόσεις αὐτὲς εἶχαν προκαλέσει ἀναταραχὴ σὲ ὀλόκληρη τὴν πόλι τοῦ Ἰκονίου. Ἐπιθυμώντας ὁ Θάμυρις νὰ μάθῃ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ Παῦλος καὶ πῶς κατωρθῶναι νὰ παρασύρῃ τὶς γυναῖκες προσεκάλεσε σὲ δεῖπνο στὸ σπίτι τοὺς ἀκολουθοῦντας τὸν ἀπόστολο Ἐρμογένη καὶ Δήμαν, στοὺς ὁποίους ὑπέβαλε διαφορὰς ἐρωτήσεις καὶ δὲν ἀπέκρυψε τὸν φόβον του, ὅτι ἡ μνηστὴ του ἀκούοντας τὰ κηρύγματα τοῦ ἀποστόλου, ἀρνεῖται νὰ ἔλθῃ σὲ γάμον μὲ αὐτὸν. Ὁ Ἐρμογένης καὶ ὁ Δήμας, ποὺ ὑπεκρίνοντο τοὺς φίλους καὶ ὀπαδοὺς τοῦ Παύλου ἐνῶ στὴν πραγματικότητα ἦταν ἀντίθετοι πρὸς τὶς διδασκαλίαις του, ἀπέφυγαν νὰ δώσουν πληροφορίας συνεβούλευσαν ὅμως τὸν Θάμυρι νὰ καταγγείλῃ τὸν ἀπόστολον στὸ ἀνθύπατο Καστέλιο, ὅτι παραπέθει τοὺς ὄχλους μὲ τὶς διδασκαλίαις του. Γεμᾶτος ὀργῆ τὸ ἄλλο πρωτὶ ὁ Θάμυρις κατόπι μάλιστα φρικτοῦ ὄνειρου, ποὺ εἶδε στὸν ὕπνον του, εἰσέβαλε στὸ σπίτι τοῦ Ὀνησιφόρου ὅπου ἐφιλοξενεῖτο ὁ Παῦλος καὶ ἀκολουθούμενος ἀπὸ ὑπηρέτας καὶ ὄχλον πολὺν ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ ὅτι ὁ Παῦλος διέφθειρε τὴν πόλι τῶν Ἰκονέων καὶ παρέπεισε τὴν μνηστὴ του, ἡ ὁποία δὲν ἤθελε ν' ἀκούῃ πλέον περὶ γάμου. Ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τοὺς παρακολουθοῦντας αὐτὸν εἶπεν:

— Ἄγωμεν τὸν Παῦλον ἐπὶ τὸν ἡγεμόνα. Καὶ ὁ ὄχλος ἔλεγε κραυγάζοντας.

— Ἄς ἀπαγάγωμεν τὸν μάγον αὐτὸν ποὺ διέφθειρε μὲ τὶς διδασκαλίαις του ὅλες τὶς γυναῖκας μας.

(Συνεχίζεται)

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

Ἄρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἱεροκλήρυκος Νικοπόλεως

ΛΟΓΟΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΜΝΗΜΑΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

Ἐγκρίσει - εὐλογία τῆς Ἱ. Συνόδου
Τόμ. Α', σελ. 320

Πωλεῖται παρὰ τῷ συγγραφεῖ (Πρέβεζαν)
καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα. Δρχ. 60.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟ «ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ»

Ἐπὶ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Ἡ πίστη χωρὶς τὰ ἔργα εἶναι νεκρή.

«Ἄκουε Ἰσραὴλ· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἷς ἐστίν». Ἄκούετε Ἰσραηλιῖτες· Ὁ Κύριος καὶ Θεὸς μας εἶναι ἓνας καὶ μοναδικός. (Δεύτ. στ', 4).

Καὶ σ' αὐτὴν τὴν θεογραφικὴν περιοχὴν μᾶς μυσταγωγοῦνε οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας στὰ μυστήρια τῆς τριαδικῆς, μᾶ ἐνιαίας, θεαρχικῆς ὑπόστασης. Κύριος· Θεός· Κύριος· νά, λένε τὰ τρία πρόσωπα. Ἐνας εἶναι ἰδοῦ ἡ μοναδικὴ κι' ἐνιαία οὐσία καὶ ὑπόστασις. «Τὸ γὰρ Κύριος ὁ Θεός σου Κύριος εἷς ἐστί, τὸ τῆς οὐσίας διδάσκει μοναδικόν, καὶ παραδηλοῖ τῶν προσώπων τὸν ἀριθμόν», λέει ὁ Θεοδώρητος. Καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, γιὰ ἀντιδιαστολὴν κι' ἀπαντώντας στὴν Ἰουδαϊκὴ δυσπιστία, λέει· «τῶν οὐκ ὄντων Θεῶν τὸ εἷς ἔθηκεν, οὐ πρὸς ἀθέτησιν τοῦ Μονογενοῦς· ἐπεὶ τίνος ἕνεκεν ἐν προοιμίῳ εἴρηται εὐθέως, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν; καὶ πάλιν· δεῦτε καὶ καταβάντες συγγέωμεν τὰς γλώσσας αὐτῶν; καὶ πάλιν ὁ Δαβίδ· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλίασεως παρὰ τοὺς μετόχους σου;». Ἀπέναντι στοὺς ἀνύπαρκτους θεοὺς ὥρισε τὸ Ἐνας· ὄχι βέβαια γιὰ ν' ἀθετήσῃ τὸν Μονογενῆ του· γιὰτι γιὰ ποῖο λόγο, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας εἶπε καθαρὰ, ἄς πλάσωμε τὸν ἄνθρωπον (κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν) δική μας· καὶ σ' ἄλλο πάλιν μέρος λέει ὁ Δαβίδ· γι' αὐτὸ σ' ἔχρισεν ὁ Θεός σου, μὲ τὸ λάδι τῆς ἀγαλλίασης, μολονότι κι' ἄλλοι συνέπραξαν; Ὁμοίως κι' ὁ θεσπέσιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς μᾶς διδάσκει ὅτι «καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθή-

θη οἶδε τὰς τρεῖς ὑποστάσεις καὶ οὐκ ἐπιλανθανομένη τῶν προειρημένων λέγει, Κύριος ὁ Θεός σου Κύριος εἷς ἐστίν, ἀλλ' ἐνοῦσα τὴν Θεότητα». Καὶ ἡ Παλαιὰ Γραφή ξέρει τὶς τρεῖς ὑποστάσεις· καί, μὴ ξεχνώντας τὰ ὅσα προείπαμε κι' ἐνοποιοῦσα τὴν θεότητα, λέει ἕνας καὶ μοναδικὸς Κύριος εἶναι ὁ Κύριος ὁ Θεός σου. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὑπερακατάληπτο μὲν κι' ὅλως διόλου ἀνερμήνευτο δόγμα ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν, παναληθέστατο ὅμως κι' ἀναντίρητο· ἐπειδὴ μᾶς ἐδόθηκεν ἀπὸ ψηλά κι' ἀπὸ θείαν ἀποκάλυψη καὶ σωζόμεσθε μὲ τὴν ὁμολογία του· «Κύριος· Θεός· Κύριος· εἷς ἐστίν». (Δευτ. στ', 4).

Πρόσεχε ὅμως, Χριστιανέ μου, πρόσεχε καλά· γιατί δὲν σώζεσαι καὶ δὲν ἔχει τὴ δύναμη νὰ σώσῃ μονάχα ἡ ὁμολογία αὐτῆ· Μὴ σταματήσης, ἕως ἐδῶ μονάχα· οὔτε καὶ νὰ ἐμπιστευθῆς στὴν εὐσέβειά σου μονάχα καὶ τὴν πίστη σου. Ἄλλὰ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ συμβαδίζῃ, μαζὶ μὲ τὴν ὁμολογία τῆς πίστεως αὐτῆς ποὺ σοῦ ἀποκαλύφθηκε, ἀδιάσπαστα ἐνωμένη μ' αὐτὴν καὶ ἡ τήρηση τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν τέλεια ἀγάπη σου σ' αὐτόν. Καὶ γι' αὐτὸ σὲ μιὰ πλατύτερη ἀνάλυση τῆς νομοθεσίας τοῦ Δεκαλόγου, κι' ἀφοῦ ὁ θεόπτης νομογράφος ἐπρόσταξε στὸν Ἰσραηλιτικὸ λαὸ τὴν εὐσέβεια τῆς πίστεως του στὸ Θεό, «ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν Κύριος εἷς ἐστίν», πρόσθεσεν εὐθὺς ἀμέσως καὶ τὴν τέλεια κι' ὀλόφυχην ἀγάπη τοῦ πιστοῦ στὸ Θεό· καὶ μ' ἕνα συμπλεκτικὸ σύνδεσμο ἔνωσε τὰ δύο ἐδάφια, θέλοντας νὰ δείξῃ, πῶς τὰ ὅσα διδάσκονται σ' αὐτὰ εἶναι ἐνιαῖα κι' ἀχώριστα. «Καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου» (Δευτ. στ', 5).

Ἡ πρόσθεση αὐτοῦ τοῦ συμπλεκτικοῦ σύνδεσμου Καὶ εἶναι περιττὴ καὶ σόλοικη, ὅπως λένε οἱ γραμματικοί, ὅταν παρατηρήσῃ κανεὶς τὴ σύνταξη τοῦ λόγου. Εἶναι ὅμως ἀπαραίτητη κι' ἀναγκαία στὴ συνάφεια τῶν λεγόμενων. Σόλοικη πραγματικὰ κι' ὄχι σωστὴ εἶναι

ἡ πίστη στὸ Θεό, μονάχα ὅταν δὲν εἶναι συνυφασμένη κι' ἐνωμένη μὲ τὴν τήρηση τοῦ θείου νόμου, ποὺ βίαση τῆς εἶναι ἡ ἀγάπη. Ἡ πίστη χωρὶς τὰ ἔργα εἶναι νεκρή. Πίστη κι' ἀγάπη μαζί. Τὸ σωστὸ δηλαδὴ δόγμα καὶ τὰ σύμφωνα μὲ τὴν πίστη ἔργα εἶναι τὰ δυὸ φτερά, ποὺ ἅμα συνυπάρχουνε ἀνεβάζουν τὸν γήϊνον ἄνθρωπο στὸν οὐρανό.

**Ἕνας εἶναι ὁ Θεός καὶ σ' αὐτὸν ἀποκλειστικὰ
χρεωστοῦμε τὴν ἀγάπη μας,**

Τὰ δυὸ αὐτὰ συνέχονται μεταξύ τους· δηλαδὴ, τὸ «Κύριος εἷς ἐστι», καὶ τὸ «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου»· καὶ τὸ δεύτερον αὐτὸ στηρίζεται ἐπάνω στὸ πρῶτο, σὰν ἐπάνω σὲ θεμέλιο. Καὶ νά, μὲ ποιὸ τρόπο. Ἐπειδὴ εἶναι ἓνας ὁ Κύριός μας καὶ ὁ Θεός, πρέπει γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀγάπη μας νὰ εἶναι μιὰ ὠλοκληρωμένη καὶ τέλεια. Ἄν εἶχες ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἓνα καὶ μοναδικὸ Κύριο καὶ Θεό σου κι' ἄλλον, τότε θὰ μπορούσες νὰ μοιράσης καὶ τὴν ἀγάπη σου· καὶ τὸ ἓνα μέρος τῆς ψυχῆς σου, τοῦ νοῦ σου καὶ τῆς δυνάμεώς σου νὰ τὸ δώσης στὸν ἓνα καὶ τὸ ὑπόλοιπο νὰ τὸ δώσης στὸν ἄλλο.

Ἄλλὰ ὁ Κύριός σου καὶ Θεός σου εἶναι ἓνας καὶ μόνος· «Κύριος εἷς ἐστι». Χρέος σου λοιπὸν εἶναι, αὐτὸν μονάχα ν' ἀγαπᾶς, μ' ὅλη σου τὴν καρδιά καὶ τὴν δύναμη καὶ τὸ νοῦ σου. Αὐτὸν μονάχα νὰ αἰσθάνεσαι σὰν κριτὴ σου καὶ δεσπότη σου· αὐτὸν νὰ ποθῆς σὰν πατέρα σου, σὰν εὐεργέτη σου καὶ σὰν ἀνταποδότη σου. Καὶ σ' αὐτὸν μονάχα νὰ προστρέχης, σὰν βοηθό σου καὶ σκεπὸ σου καὶ προστάτη σου καὶ ρύστη σου!

Γιατί; Τὸ εἶπαμε παραπάνω· ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι ἓνας καὶ μοναδικός καὶ γι' αὐτὸ καὶ εἰπώθηκε τὸ «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου» (Δεῦτ. στ' 5). Καὶ νὰ γιατί· «Ὅτι Κύριος ὁ Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστιν». Ὅταν λοιπὸν μοιράζης τὴν ἀγά-

πη σου στο Θεό και στο χρυσάφι, στο Θεό και στις γυναίκες, στο Θεό και στα παιδιά σου, στο Θεό και στους φίλους σου, (για να μεταχειρισθῶ τὴν φράση τοῦ Θεοδώρητου· ἢ για να εἰπῶ κι' ἐγὼ κάτι τρισεχειρότερο, ὅταν δηλαδή μοιράζης τὴν ἀγάπη σου στο Θεό και στὸν κόσμο, στο Θεό και στὴ σάρκα σου, στο Θεό και στο Διάβολο), τότε οἱ Κύριοί σου εἶναι πολλοί. Γιατὶ ἐκτός ἀπὸ τὸν Θεό, πού με τὰ λόγια τὸν ὁμολογεῖς Κύριό σου, ἔχεις πραγματικά κι' ἄλλο Κύριό σου κι' ἀφέντη σου, τὸν κόσμο· και εἶσαι δοῦλος κάθε ματαιότητος. Και τὴ σάρκα σου δηλαδή, πού εἶναι κι' αὐτὴ Κύριός σου και σὲ σέρνει σκλάβο της κι' ἄλυσσοδεμένο πίσω ἀπὸ τις ἐπιθυμίες της και τις ὀρεξές της. Ἔχεις ἀκόμη Κύριό σου και τὸν Διάβολο, και ζῆς ὑποτακτικὸς του· και ὑπάκουος και πειθαρχικὸς στὰ θελήματά του.

Ἄν ὅμως εἶναι ἀδύνατο, ὅπως και πραγματικά εἶναι νᾶχη κανεὶς δυὸ ἀφεντικά του, «οὐδεὶς δύναται δυοὶ Κυρίοις δουλεύειν», πῶς εἶναι δυνατό να δουλεύης ἐσὺ σὲ τόσοι ἀφέντες, ὅσες εἶναι οἱ μάταιες και ἀπατηλές ὑποσχέσεις τῆς ἐποχῆς μας αὐτῆς, ὅσες εἶναι οἱ ἐπιθυμίες τῆς σάρκας μας, κι' ὅσα εἶναι τ' ἀμέτρητα πονηρὰ πνεύματα και τ' ἀντίθεά τους θελήματα; ὥστε τὸ πρᾶγμα καταντᾷ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο· ἢ να μὴν ἔχης δηλαδή κανένα Κύριο, και νᾶσαι τότες ἄθεος· ἢ να μὴν ἔχης ἓνα μονάχα Κύριο, παρὰ κι' ἄλλους πολλούς, και τότε νᾶσαι πολύθεος ἢ κακόθεος.

Ἐπειτα, ἀφοῦ βάζεις ἐπάνω στο κεφάλι σου τόσοι ἀφέντες, ὅπως ἠμπορεῖ να γίνῃ· κι' ἀφοῦ προτιμᾷς κι' ἀγαπᾷς να δουλεύης τόσοι πολλούς, εἴτε τὸ μπορεῖς, εἴτε και ὄχι· κι' ἀφοῦ μοιράζης τὸν νοῦ σου, τὴν ψυχὴ σου και τὴν δύναμή σου και γενικά τὴν ἀγάπη σου σὲ τόσοι πολλούς, πῶς τολμᾷς τότε, να σηκώσης τὰ μάτια σου πρὸς τὸν Θεό κι' ἀνοίγοντας τὸ στόμα σου, να εἰπῆς ἀληθινὰ και με τὴν καρδιά σου, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Κύριός σου, και ὅτι «Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστιν».

(Δευτ. στ', 4).

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Η ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΣ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΝΥΜΦΟΥΣ

Τὸ κατωτέρω δημοσιεύμενον κείμενον, ἐκτυπωμένον καλαισθήτως εἰς δίπτυχον δελτίον μικροῦ σχήματος, ὑπὸ τὸν τίτλον «Πρὸς τοὺς Νεονύμφους» καὶ ἐπίτιτλον «Λίγα λόγια—σὰν εὐχή», προσφέρεται, ὁμοῦ μεθ' ἑνὸς ἀντιτύπου τῆς Καινῆς Διαθήκης, εἰς κάθε ζευγος νεονύμφων ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου Πειραϊκοῦ Ναοῦ, εὐθὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ Μυστηρίου τοῦ γάμου, ἀντὶ ἄλλης εὐχτηρίου προσλαλιᾶς. Συντεταγμένον εἰς ἀπλῆν γλωσσαν, εἶναι κατανοητὸν ἀπὸ τὸν οἰασδήποτε μορφώσεως χριστιανόν.

Παρέχοντες εἰς αὐτὸ εὐρυτέραν δημοσιότητα διὰ τοῦ «Ἐφημερίου», διατυποῦμεν τὴν εὐχὴν, ὅπως τοῦτο ἀποτελέσῃ ἀφορμὴν καὶ κίνητρον πρὸς ἀναλόγους προσπαθείας διὰ τοὺς εὐλαβεστάτους Ἐφημερίους μας, οἵτινες θὰ πρέπει ὅπωςδήποτε, ἂν μὴ τι ἄλλο, νὰ προσφέρουν τὴν Κ. Διαθήκην εἰς τοὺς συνάπτοντας γάμον ἐνορίτας των, ὡς θεμέλιον τῆς εὐτυχίας των.

Ἀγαπητοὶ Νεόνυμφοι,

Εὐλογημένη ἡ ὥρα, πὸν ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία σᾶς εὐλόγησε γιὰ μία ἰσόβια ἔνωση.

Σ' αὐτὸν τὸν σπουδαῖο σταθμὸ τῆς ζωῆς σας, καθὼς εἴσθε βαθεῖα συγκινημένοι, ἐπιθυμοῦμε νὰ σᾶς συγχαροῦμε καὶ ἡμεῖς δλόψυχα. Καὶ νὰ εὐχηθοῦμε χαρούμενη καὶ εὐτυχισμένη τὴν συμβίωσιν.

Γιὰ νὰ γίνῃ ὁμως πραγματικότης ἡ εὐχή μας αὐτὴ—πὸν εἶναι βέβαια εὐχή καὶ δική σας καὶ ὄλων ὅσοι σᾶς ἀγαποῦν—πρέπει νὰ βοηθήσετε καὶ οἱ δύο. Νὰ φροντίσετε δηλαδὴ μὲ κάθε τρόπον, ὥστε νὰ βασιλεύσῃ μέσα στὸ σπίτι σας, ἀνάμεσά σας, ἡ ἀγάπη καὶ ὁμόνοια. Μὴ λησμονεῖτε, ὅτι σὰν ἄνθρωποι ἔχετε καὶ σεῖς — καὶ οἱ δύο — τὶς ἀδυναμίες καὶ τὰ ἐλαττώματά σας. Θὰ χρειασθῆ λοιπὸν νὰ ἀγαπᾶτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο καὶ μὲ τὰ ἐλαττώματά του... Ἄς γίνῃ ὁ γάμος σας σὰν ἓνας «συνεταιρισμὸς ἐλαττωμάτων»... Ἐὰν μὲ συναίσθησι τῆς ἱερότητος τοῦ γάμου, πὸν εἶναι «μυστήριον μέγα», καὶ μὲ ἀλληλοσεβασμὸ, ἀνοχὴ καὶ εἰλικρίνεια συμπε-

ριφέρεσθε μεταξύ σας — Ἐὰν καταβάλλετε προσπάθεια ἐντατική, ὥστε νὰ παραμερίζετε τοὺς ἐγωϊσμοὺς καὶ τοὺς ἐκνευρισμοὺς — Ἐὰν μὲ ἐμπιστοσύνη ἀπόλυτη ὁ ἓνας στὸν ἄλλο προχωρεῖτε, πιασμένοι χεῖρι μὲ χεῖρι, στὸ δρόμο τῆς ζωῆς σας (χωρὶς νὰ ἔχετε μυστικά ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλο) — Ἐὰν κάθε μέρα κάνετε μεταξύ σας τὴν εὐλογημένη *συνεξήγησι* καὶ κάθε βράδυ συνηθίσετε, ἀπὸ σήμερα μάλιστα, νὰ γονατίζετε μαζί σὲ μιὰ κοινὴ προσευχή — Ἐὰν ἀνοίγετε τὴν καρδιά σας ἀνεπιφύλακτα ὁ ἓνας στὸν ἄλλο, καὶ οἱ δύο μαζί στὸν κοινὸ *Πατέρα* τὸν Θεόν — Τότε θὰ ὑπάρξουν οἱ κατάλληλες προϋποθέσεις γιὰ μιὰ συμβίωσι ἀρμονική. Τότε τὰ σκεφάλια πὸν ἐνδεχομένως θὰ σκιαῖζον τὸν οὐρανὸ τῆς συζυγικῆς σας εὐτυχίας, θὰ διαλύωνται ἐγκαίρως καὶ ἡ ζωὴ θὰ ὁμορφάινῃ. Μὲ διαφορετικὰ μάτια θὰ βλέπετε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, ὕστερα ἀπὸ τὴν κοινὴ προσευχή. Θὰ ἡμερεύουν οἱ καρδιές. *Θὰ ποιέσετε ἀληθινὰ ὁ ἓνας τὸν ἄλλο.*

Ἦ, νά! Αὐτὸ εἶναι τὸ μυστικὸ τῆς εὐτυχίας, πὸν μόνον κοντὰ στὸν Χριστὸ ὑπάρχει. Σ' ὅποιο σπίτι ὑπάρχει ὁ Χριστός, ἐκεῖ ὑπάρχει εὐτυχία. Δὲν ζῆ χωρὶς Θεὸν ὁ ἄνθρωπος. Μακρυνά Του ἡ ζωὴ δὲν ἔχει νόημα, δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸν θάνατο... Ἐὰν, λοιπὸν, τοποθετήσετε ἀνάμεσά σας τὸν Χριστόν, σὰν συνδετικὸν κρίκον, θὰ μείνετε πάντα ἠνωμένοι, ἀγαπημένοι, δηλαδὴ εὐτυχισμένοι.

Μὴ μείνετε μακρυνὰ ἀπὸ τὸν Οἶκον τοῦ Κυρίου, τὴν Ἐκκλησίαν. Θὰ στερήσετε τὸν ἑαυτὸ σας πολύτιμες εὐκαιρίες τονώσεως καὶ ψυχικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ γιὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Ἡ πρώτη ἐπίσκεψις καὶ τῶν δύο μαζί, ἀργότερα καὶ τῶν παιδιῶν πὸν ὁ Θεὸς θὰ σᾶς χαρίσῃ, ἃς γίνεται, τὸ πρωῖ τῆς Κυριακῆς, ἐδῶ στὸ Σπίτι τοῦ Θεοῦ, πὸν μέσα σ' αὐτὸ εὐλογηθήκατε σήμερα. Τὸ ἱερὸ Βιβλίον, πὸν σᾶς προσφέραμε σήμερα, δηλαδὴ τὸ *Εὐαγγέλιον*, ἃς ἀποτελέσῃ καθημερινὴ συντροφιά καὶ μελέτημά σας. Μόνον ἐὰν θελήσετε νὰ θέσετε τὰ αἰώνια παραγγέλματά του σὲ καθημερινὴ ἐφαρμογή, θὰ ἀποτελέσουν πραγματικὰ τὸ θεμέλιον τῆς εὐτυχίας σας.

Ἔτσι, μὲ μιὰ ζωντανὴ θρησκευτικότητα, πὸν χαρίζει τὴν ἀληθινὴν *αἰσιοδοξίαν*, προχωρεῖτε στὸ ταξίδι τῆς ζωῆς μονοιασμένοι (ὅπως συμβολικὰ ἤπιατε τὸ κρασί ἀπὸ τὸ κοινὸ ποτήρι), γιὰ νὰ ἀποβῆ χαρούμενη καὶ δημιουργικὴ.

Τὸ σπίτι σας θὰ γίνῃ μιὰ «κατ' οἶκον Ἐκκλησία» καὶ ὁ γάμος σας «πατὴρ ἁγίων».

Οἱ εὐχὲς τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας σᾶς συνοδεύουν. Ὁ Θεὸς μὰ ζί σας!

Ἀπὸ τῆ φύση καὶ τῆ Βίβλο

ΔΑΣΟΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗ

Τὸ δάσος!

Τὸ πρωτογνώρισα μικρὸ παιδὶ κοντὰ στὸ χωριουδάκι μου. Ἦταν ἓνας μεγάλος καὶ ὄμορφος πευκιᾶς μὲ θεόρατα πεῦκα, ποὺ θροΐζαν παράξενα, σὰν νάθελαν νὰ κρατοῦν συντροφιά στὸν διαβάτη, καὶ νὰ τοῦλεγαν τοὺς καημούς των. Ἀπ' τὶς πλαγιές του κατέβαιναν ὀλόδροσες πηγές, κ' ἔπεφταν σὲ ἀπόκρημνους γκρεμούς, γιὰ νὰ ἐνωθοῦν μὲ τὸ πολυτάραχο ποταμάκι, ποὺ κυλοῦσε κάτω ἀπ' τὸ χωριουδάκι μου. Εἶδα κατόπιν τὰ μεγάλα δάση τοῦ Πόντου καὶ τοῦ Καυκάσου, τῆς Κριμαίας καὶ τῶν Οὐραλίων, τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ, τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τῆς Πάρνηθας.

Περιπλανιέμαι συχνὰ μέσα στὸ δρυμὸ τῆς Πάρνηθας, ἀκούω τὸν ψιθυρο τῶν πηγῶν της, ποὺ δὲν ἐξαφανίστηκαν ἀκόμα, χαίρομαι τὸ ὄργιο τοῦ πρασίνου, τὴν ποικιλία τῶν σχημάτων καὶ τῶν χρωμάτων, τὸ μεθυστικὸν ἄρωμα τῶν δέντρων καὶ τῶν λουλουδιῶν, καὶ τὴ μουσικὴ συναυλία τῶν ἐντόμων καὶ τῶν πουλιῶν, καὶ κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιό των ἐλάτων ψιθυρίζω τοὺς στίχους ποὺ τραγοῦδοῦν τὸ δάσος:

«Σὰν μέσα ἀπ' αἴθλο ποτιστήρι
κάτω ἀπ' τὸ δέντρο, ποὺ ἔχω γείρει,
τῶν ἀρωμάτων ρέει σμάρι
φλισκούνη, ρίγανη, θυμάρι...
Θροῦν τὰ πεῦκα, ἀχοῦν οἱ γρύλλοι,
ξυπνοῦν στὴ μνήμη ὅλοι οἱ θρύλοι...»

Μὰ κάποιοι ἄλλοι στίχοι εἶναι πονεμένοι: κλαῖνε τὸ δάσος:

«Τὸ δάσος, ποὺ λαχτάριζες
ὡς πού νὰ τὸ περάσεις,
τώρα νὰ τὸ ξεχάσεις
διαβάτη ἀποσπερνέ:
μὴν ἀγνὴν τὸ κούρσεφαν
ἀνίδρωτ' οἱ λατόμοι,
κ' ἐκεῖ εἶναι τώρα δρόμοι,
διαβάτη ἀποσπερνέ!»

Στίχοι, ποὺ διαλαλοῦν τὴν ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ δάσους:
Τὴν εὐτυχισμένην ἐποχὴ, ποὺ ὁ τόπος μας ἦταν ντυμένος μὲ τὸ

σκουροπράσινο χρώμα τῶν δασῶν· καὶ τὴν δυστυχισμένη, ποὺ ἐπιδρομὲς ἀλλοφύλων καὶ ὁμοφύλων ἔκαψαν καὶ ρήμαξαν τὴν ὁμορφὴ φορεσιὰ τῆς ἐξοχῆς καὶ τῶν βουνοκορφῶν.

Ἄλλὰ τὸ μεγάλο πάθος τῶν προγόνων μας ἦταν τὸ ἄλσος = τόπος γεμάτος ἀπὸ δέντρα καὶ χαμόδεντρα, χλόη καὶ ἄνθη, καὶ ἀφιερωμένος σὲ θεοὺς καὶ νύμφες, ποὺ κάθε βλάβη του ἦταν ἱεροσυλία, μὲ ποινὴ πολλές φορές καὶ τὸν θάνατο ἀκόμη. Καὶ ψάλλει ὁ "Ὀμηρὸς τὰ ἄλση τῆς Κίρκης καὶ τῆς Καλυψῶς, τοῦ Ἄλκινου, ποὺ ἦταν ἀφιερωμένο στὴν Ἀθηνᾶ, καὶ τῆς Ἰθάκης, ποὺ εἶχε βωμὸ γιὰ τίς νύμφες, καὶ κάθε διαβάτης πρόσφερε τὴ λατρεία του.

Κι' ἔτσι γέμισε ὅλη ἡ ἀρχαία Ἑλλάδα ἀπὸ ἄλση καὶ βωμούς, ποὺ ἦταν καὶ ἄσυλα γιὰ κάθε ἀντίπαλο, ὅταν κατέφευγε μέσα. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει μονάχα δύο παραδείγματα τραγικά, σχετικὰ μὲ τὸ δάσος: Τὸ ἓνα μυθολογικό, τὸν σπαραγμὸ τοῦ ἄμοιρου Πενθέα, βασιλιᾶ τῶν Θηβῶν, ποὺ κατεσπάραξαν οἱ Βάκχες μέσα στὸ δάσος τοῦ Κιθαιρῶνα, ἐπειδὴ δὲν πίστευε στὴν θεότητα τοῦ Διονύσου-Βάκχου. Καὶ τὸ δεύτερο, ἱστορικὸ αὐτό, τὸ παράδειγμα τοῦ Κλεομένη, βασιλιᾶ τῆς Σπάρτης, ποὺ πάτησε τὸν ὄρκο του καὶ ἔκαψε, μέσα στὸ μεγάλο ἄλσος τοῦ ἥρωα Ἄργου, τὸ ἄνθος τῶν Ἀργείων, ποὺ κατέφυγαν ἐκεῖ γιὰ νὰ σωθοῦν! Ἄλλὰ τὸ Μαραθῶνιον ἄλσος, ποὺ φύτευσαν οἱ Ἀθηναῖοι γύρω στὸν τύμβο τῶν Μαραθωνομάχων, ἔμεινε πάντα ἀπαραβίαστον.

Εὐτυχῶς ἡ ἀγάπη πρὸς τὰ ἄλση καὶ τὰ δάση ἔχει ἀναγεννηθῆ ἀρκετὰ στὸν τόπο μας, ὕστερ' ἀπὸ τὰ μαῦρα χρόνια τῆς τουρκοκρατίας καὶ τῆς τσελιγκοκρατίας, ποὺ ἀφάνισαν τὸ πράσινο, καὶ τώρα χαμογελοῦν τὰ βουνὰ καὶ οἱ πολιτείες μὲ τὸν φιλοδασικὸ ζῆλο, τὸν κρατικὸ καὶ τὸν ἰδιωτικὸ, ὕστερ' ἀπὸ τὴ συμφορὰ τῆς Κατοχῆς.

Καὶ ἡ Γραφὴ ἀφιερώνει ἀρκετὲς σελίδες στὰ ἄλση καὶ στὰ δάση γενικώτερα. "Ὅταν ὁ Μωϋσῆς παραδίδει στὸν Ἰσραὴλ τὸν κατάλογο τῶν ἀπαρχῶν—τῶν προσφορῶν ἀπὸ τὴν παραγωγὴ των—, ἀναφέρει καὶ τὰ «ἀσηπτα ξύλα», δηλαδὴ ξυλεία ἀπὸ τὰ δάση τῆς ἀκακίας. Ἀπὸ τὴν ἴδια ξυλεία ἔπρεπε ν' κατασκευάσουν καὶ τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης μὲ τὰ διάφορα ἐξαρτήματά της, καὶ τοὺς στυλοὺς τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου, ὅπως καὶ τὸ Θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων. «Στὴν ἔρημο — λέγει ὁ Θεὸς τοῦ Ἡσαΐα — θὰ ἐξαπολύσω ποταμούς καὶ πηγὰς καὶ θὰ φυτέψω τὴν κέδρο καὶ τὴν ἀκακία, τὴν μυρσίνη καὶ τὰ ἔλατα καὶ τὰ πεῦκα, γιὰ νὰ μάθῃ ὁ Ἰσραὴλ, ὅτι τὸ χεῖρι τοῦ Κυρίου των τὰ ἐδημιούργησε ὅλα».

Ἐκ τῆς δάσης τοῦ Σαντάλ θὰ φέρῃ ὁ Χιράμ ξυλεία τῆς Φοινίκης «πελεκητή», καλοδουλεμένη στήν Ἱερουσαλήμ, παραγγελία τοῦ Δαβίδ, γιά νά φτιάσῃ τὸ παλάτι του, καὶ τοῦ Σολομῶντα, ἀργότερα, γιά νά ὑψώσῃ τὸν Ναὸ καὶ νά στολίσῃ τὰ παλάτια του.

Ἄλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ δάση τῆς κέδρου καὶ τῆς κυπαρίσσου τοῦ Λιβάνου θὰ ἔλθῃ στὴ χώρα τοῦ Ἰσραὴλ ξυλεία διαλεχτή, γιά νά ντυθοῦν τὰ παλάτια καὶ ὁ Ναός. Ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὰ δάση τῶν ἐλαιῶν θὰ φέρουν ξυλεία γιά νά φτιάσουν τὰ Χερουβίμ καὶ τίς πόρτες στὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων.

Ἄλλὰ περισσότερες σελίδες ἀφιερώνει ἡ Γραφή στὰ προϊόντα τῶν δασῶν, χωρὶς νά καθορίζῃ τὰ δέντρα τους: Εἶναι ἡ δραματικὴ ὥρα τῆς προπαρασκευῆς τοῦ Νῶε γιά τὸν κατακλυσμὸ. Πρέπει νά κατασκευάσῃ τὸ τεράστιο καράβι — τὴν Κιβωτὸν — ἀπὸ τὰ δάση ξυλεία καὶ θὰ φτιάσῃ τὴν Κιβωτὸν — μᾶκρος τριακόσιες πῆχες, πλάτος πενήντα καὶ ὕψος τριάντα, μὲ διάφορα διαμερίσματα καὶ πατώματα». Καὶ ὁ Ἀβραὰμ κόβει ἀπὸ τὸ δάσος ξύλα καὶ ἀνεβαίνει μὲ τὸν Ἰσαὰκ στὸ βουνό. Στήνει τὸ βωμὸ, τοποθετεῖ τὰ ξύλα ἀπάνω του, καὶ δένει ἀπάνω τους τὸν μονόκριβό του, ποὺ σπαρταροῦσε.

Ἐνὰ κομμάτι ξύλο στήν ὕδαση Μερρά, μὲ τὰ πικρὰ νερά της, ἔρριξεν ὁ Μωϋσῆς μὲ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ νερά γλύκαναν. Πέφτουν ἀπάνω τους οἱ Ἰσραηλίτες καὶ σβήνουν τὴ δίψα τους. Βρῆκαν, βέβαια, παραπέρα, στήν ὕδαση Αἰλίμ, δώδεκα πηγές μὲ ἄφθονο νερὸ καὶ καρποφόρες χουμαρδιές, μὰ τὸ νερὸ τῆς Μερράς ἔμεινε ἀξέχαστο στὴ μνήμη τοῦ Ἰσραὴλ.

Ἐπάρχουν, ὅμως, δάση καὶ ἄλλα, ποὺ ἀντικρίζουν τὴν ὀργὴν τοῦ Γιαχβέ. Εἶναι τ' ἀφιερωμένα στοὺς Βάαλ καὶ στὶς Βααλίμ — κέντρα τοῦ Πολυδαιμονισμοῦ τῆς Χαναάν. Προειδοποιεῖ ὁ Θεὸς τὸν Ἰσραὴλ: «Θὰ σκορπισθῆτε στὴ γῆ Χαναάν. Θὰ εἰσθε μειοψηφία. Θὰ παρασυρθῆτε καὶ θὰ λατρεύσετε τοὺς ψευδοθεοὺς των, ἔργα ἀνθρώπων ἀπὸ ξύλα τῶν δασῶν καὶ ἀπὸ πέτρες. Ἡ πικρὰ πείρα θὰ σᾶς πείσῃ νά γυρίσετε πίσω καὶ νά ζητήσετε ἐμένα, κ' ἐγὼ θὰ σᾶς δεχθῶ στὴν προστασία μου». Ἄλλὰ δὲν περιορίζεται στὴν προειδοποίηση. Δίδει κατηγορηματικὰ «προστάγματα». Θὰ καταστρέψετε ὅλους τοὺς τόπους τῆς λατρείας τῶν Χανααίων, καὶ θὰ κατασκάψετε τοὺς βωμούς των, καὶ θὰ κόψετε τὰ ἄλλα καὶ θὰ κάψετε τὰ ξύλινά των εἰδωλα».

Μολαταῦτα δὲν μπόρεσαν πάντα νά συμμορφωθοῦν στὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ. Συχνὰ ἔπεφταν στὴ λατρεία τῶν δέντρων καὶ

τῶν πηγῶν, τῶν βουνῶν καὶ τῶν σπηλαίων. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ προφήτες τοὺς ἐλέγχουν ἀδιάκοπα γιὰ τὴν ἀστάθειά τους στὸν Μονοθεϊσμό: «Πάνω στὶς κορυφές τῶν δασωδῶν βουνῶν — παραπονεῖται ὁ Ὡση — ἐθυσίαζαν, καὶ κάτω ἀπὸ τὴ δρῦ καὶ τὴ λεύκα πρόσφεραν τὴ λατρία τους». Καὶ ἄλλος προφήτης φωνάζει: «Ἀλλοίμονο σ' ἐκεῖνον ποὺ λέγει στὸ ξύλο: Σήκω! Μὰ αὐτὸ εἶναι αὐταπάτη. Ὁ Κύριος κατοικεῖ στὸν ἅγιο Ναὸ του». «Ἐκοψαν ξύλα ἀπὸ τὸν δρυμὸ — λέγει ὁ Ἡσαίας — καὶ ἔφκιασαν θεοὺς καὶ τοὺς προσκύνησαν!» Καὶ ὁ Ἱερεμίας: «Οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ εἶπαν στὸ δάσος: Ἐσὺ εἶσαι ὁ πατέρας μου! Καὶ στὴν πέτρα φώναξαν Ἐσὺ εἶσαι ὁ γεννήτοράς μου!»

Ἄλλ' αὐτὰ ἦσαν ἐξαιρέσεις. Ὁ κανὼν καὶ στὴ Γραφή εἶναι ἡ ἀγάπη στὰ δάση καὶ στὰ ἄλση. Μέσα στὰ ἀλύσια τοῦ Ζαβουλὼν γύριζε συχνὰ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ χαίδευε μὲ τὸ βλέμμα του ἀπὸ μακριὰ τὰ δάση τοῦ Ἑρμών, κ' ἔκαμε συχνὰ κάτω ἀπὸ σκιά τῶν δένδρων τοῦ Θαβὼρ πότε τὶς ὁμιλίες του στὰ πλήθη, καὶ ἄλλοτε μόνος τὴ προσευχή του. Καὶ τὶς τελευταῖες δραματικές του νύχτες τὶς πέρασε ἀνάμεσα στὸ δάσος τῶν Ἐλαιῶν καὶ στὸν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ. Κανένας δὲν ἀγάπησε τόσο τὴ φύση καὶ τὸ πράσινο τῆς, ὅσο ὁ Ἰησοῦς...

Πόση ψυχικὴ ἀγαλλίαση αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος, ὅταν καταφεύγει μέσα στὸ πράσινο καὶ στὴ δροσιά τοῦ δάσους, ἢ τοῦ ἄλλους, κάθεται δίπλα στὸ ψιθύρισμα τῆς βρυσούλας, χαίδευει τὴ γλόη μὲ τὸ ταπέτο τῶν λουλουδιῶν τῆς καὶ ἀκούει τὴ φωνὴ τοῦ δάσους καὶ τοῦ ἀνέμου, καὶ τὸ τραγούδι τῶν πουλιῶν! Νομίζει κανεὶς τότε, πῶς ἀκούει μιὰ θεία συναυλία, ποὺ τὸν μεταρσιάνει σὲ κόσμοις ὑψηλοὺς καὶ ὁμορφους. καλότυχοι, ὅσοι μποροῦν ἔτσι νὰ χαίρωνται τὸ δάσος!

ΣΤ. Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν, οἵτινες λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς τὸ Τοπικὸν TAKE τῆς περιφέρειας των τὴν τυχὸν ὀφειλομένην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη εἰς δρχ. 30 ἐτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

Ἱεροὶ διαλογισμοὶ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

Ἡ παρανομία, τὸ νὰ βγαίνει δηλαδή κανεὶς ἀπὸ τὸν δρόμο τοῦ θεοῦ θελήματος, τοῦ θεοῦ νόμου, γιὰ νὰ ἀποκομίση ὀφέλη σ' αὐτὴ τῇ γῆ, δὲν φέρνει ποτὲ πραγματικὸ κέρδος. Γιατί, εἴτε ἄμεσα, εἴτε ἔμμεσα, ὀδηγεῖ στὴν τιμωρία. «Πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν», γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Ἑβρ. β' 2). Κι' ὁ σοφὸς Σολομῶν παρατηρεῖ: «Ὡσπερ ὄμφαξ ὁδοῦσι βλαβερὸν καὶ καπνὸς ὄμμασιν, οὕτω παρανομία τοῖς χρωμένοις αὐτῇ» (Παροιμιαὶ ι' 26).

«Ὁ φυτεύσας τὸ οὖς οὐχὶ ἀκούει; Ἡ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν οὐχὶ κατανοεῖ»; ρωτᾷ ὁ προφητὰναξ Δαβὶδ τοὺς ἀσεβεῖς κι' ἀπίστους, ποὺ δὲν λογαριάζουν ἂν ὑπάρχη Θεὸς κι' ἂν δὲν θὰ μείνη ἄπρακτος ἀπέναντι στὰ ἄνομήματά τους (Ψαλμ. 4 γ' 9). Στὸν ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο, εἶναι φυσικὸ νὰ διώχνηται ὁ Θεὸς ὄχι μόνο ἀπὸ τὴν καρδιά, ἀλλὰ κι' ἀπὸ τὴ σκέψι. Ἡ ἁμαρτία γίνεται μέσα στὴν ψευδαίσθησι τῆς ἀπουσίας τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερος παραλογισμὸς ἀπ' αὐτόν. Ὅ,τι κι' ἂν κάνῃ ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος, ὁ Θεὸς τὸ βλέπει καὶ τὸ ἀκούει. Κι' ἔρχεται ὦρα, ἂν δὲν μεσολαβῆσῃ ἡ ἀνάνηψις κι' ἡ μετάνοια, ποὺ ὁ ἀσεβὴς βγαίνει ἀπὸ τὴν ψευδαίσθησί του, ἀντιμετωπίζοντας τὸν Θεὸ μέσα στὶς συνέπειες τῆς ἁμαρτίας.

«Ἀγαπῶν ἀργύριον οὐ πλησθήσεται ἀργυρίου», ἀποφαίνεται ὁ Ἐκκλησιαστής (ε' 9). Ἀπὸ πρώτη ὄψι, ἡ πραγματικότης φαίνεται νὰ ἔρχεται σὲ ἀντίθεσι πρὸς αὐτὴ τὴ βεβαίωσι. Τὰ χρήματα πηγαίνουν σὲ ὅσους τὰ ἀγαποῦν πάνω ἀπὸ τὸ κάθετί. Ἔτσι γίνεται συνήθως Ἀλλὰ ἂν αὐτὸ συμβαίνει συχνά, δὲν σημαίνει ὅτι ἡ θεόπνευστη βεβαίωσις δὲν ἔχει ὄλη τὴν ἀξία της. Ἡ Ἁγία Γραφή, ἐδῶ, κάνει λόγο γιὰ πλησμονή. Μπορεῖ, πράγματι, ἓνας ἄνθρωπος, ποὺ λατρεύει τὸ χρήμα, νὰ εἶναι γεμᾶτος ἀπ' αὐτό. Ἀλλὰ ἡ πλησμονή, γιὰ τὴν ὁποία μιλά ἡ Γραφή, εἶναι ἡ πραγματικὴ κι' ὄχι ἡ ψεύτικη. Τὸ χρήμα γεμίζει τίς τσέπες καὶ τὰ ταμεία τοῦ παραδομένου σ' αὐτό, ἀλλὰ δὲν γεμίζει τὸν ἐσωτερικὸ του ἄνθρωπο μὲ ὅ,τι ὁ ἐσωτε-

ρικός άνθρωπος είναι καμωμένος για να χορταίνει και να ικανοποιείται. Μένει, λοιπόν, κενός, είτε υπάρχουν χρήματα είτε όχι. Γιατί ο αληθινός και μοναδικός πλούτος, για τον οποίο φτιάχθηκε ή ανθρώπινη ψυχή, είναι η χάρις του Θεού, τα δώρα του Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ ἐξωτερική πλησμονή σὲ υλικά ἀγαθὰ εἶναι μὲν ματαιότης.

Για να βροῦμε ἔλεος και συγχώρησι ἀπὸ τὸν Θεό, πρέπει νὰ εἴμαστε γεμάτοι σπλαγγνα οἰκτιρμῶν και συγχώρησι ἀπέναντι τοῦ πλησίον μας. «Ἄφες ἀδίκημα τῶ πλησίον του και τότε δεηθέντος σου αἱ ἁμαρτίαι σου λυθῆσονται», συνιστᾷ ἡ Σοφία Σειράχ (κη' 2). Κι' ὁ Κύριος μᾶς ἔδωσε, με τὸ «Πάτερ ἡμῶν», τὸ κλειδί αὐτό, για νὰ τὸ χρησιμοποιοῦμε κάθε μέρα και νὰ ἔχουμε ἔτσι ἀνοιχτὸ τὸν οὐρανὸ ἀπέναντί μας. Μᾶς διδάσκει νὰ λέμε στὸν Θεό: «Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς και ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν». Και για νὰ μᾶς τυπώση στὴ διάνοια και τὴν καρδιά αὐτὴ τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεσι συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν μας, συνέθεσε και μὲν συγκλονιστικὴ παραβολή, ἐκείνη τοῦ ἀσπλάχνου δούλου (Ματθ. ιη' 23 και ἐξ.).

«Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν» (Α' Ἰω. ε' 3). Δυὸ πράγματα πρέπει νὰ θυμηθοῦμε μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν ὑπόμησι τοῦ εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη. Πρῶτα, ὅτι ἡ τήρησις τῶν θείων ἐντολῶν δὲν εἶναι κάτι τὸ ἀναγκαστικὸ και τὸ ἐφοβο, ἀλλὰ μὲν ἐλεύθερη ἐνέργεια τῆς θελήσεώς μας, προερχόμενη ἀπὸ καθαρὴ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό. Αὐτὸ εἶναι ἡ οὐσία τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. Ὑστερα, ὅτι τὴν ἀγάπη μας πρὸς τὸν Θεὸ δὲν ἀρκεῖ νὰ τὴ δείχνουμε με τὰ αἰσθήματα και με τὰ λόγια, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὴν ἀποδείχνουμε με τὰ ἔργα. Αὐτὸ σημαίνει ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Γένεσις διηγεῖται, ὅτι, μετὰ τὸν κατακλυσμὸ, ὁ Νῶε φύτεψε ἀμπέλι κι' ἀπὸ τὸ κρασί ποῦ ἤπιε μέθυσε, με ἀποτέλεσμα νὰ πετάξῃ ἀπὸ πάνω του τὰ ροῦχά του και νὰ μείνῃ γυμνός. Ὁ γυιὸς του ὁ Χάμ εἶδε αὐτὸ τὸ κατάντημα και τὸ ἀνήγγειλε στὰ δυὸ ἀδελφία του, τὸν Σὴμ και τὸν Ἰάφεθ. Τότε ἐκείνοι, «λαβόντες τὸ ἱμάτιον, ἐπέθεντο ἐπὶ τὰ δύο νῶτα αὐτῶν και

έπορεύθησαν όπισθοφανώς και συνεκάλυψαν τήν γύμνωσιν του πατρός αυτών, και τό πρόσωπον αυτών όπισθοφανώς και τήν γύμνωσιν του πατρός αυτών ούκ είδον». (θ' 20 κ. έξ.). Είμαι κακό νά βλέπουμε ό,τι άσχημο συμβαίνει στην Έκκλησία και νά τό εξαγγέλλουμε. Είμαι θεάρεστο, ξέροντάς το, νά τό εξαλείφουμε, χωρίς νά τό άτενίζουμε ούτε οί ίδιοι. 'Ο Χάμ είναι σύμβολο τής άσυλλόγιστης και χωρίς άγάπη και σεβασμό κριτικής τών έκκλησιαστικών πραγμάτων. 'Ο Σήμ κι' ό 'Ιάφεθ είναι σύμβολο του θετικού και σεμνού έργου, που εξαφανίζει κάθε άσχημία.

«Μακροθυμείτε προς πάντας» (Α' Θεσ. ε' 14). 'Ο χριστιανός, άν είναι άληθινά τέτοιος κι' όχι μόνο στο όνομα, δέν έχει όρια στην άγάπη του προς τόν πλησίον, ούτε διακρίσεις. 'Αγαπά μακρόθυμα, δηλαδή χωρίς νά εξαντλήται ή άγάπη του μπροστά σέ όσοδήποτε μεγάλωμα τής κακής άπέναντί του συμπεριφοράς και πολιτείας τών άλλων ανθρώπων. 'Η άπεριόριστη έκτασις τής χριστιανικής άγάπης σέ βάθος έκφράζεται μέ τόν όρο μακροθυμία. 'Αλλά ή χριστιανική άγάπη έχει κι' άπεριόριστο πλάτος, περιλαμβάνοντας κάθε άνθρωπο, μη εξαιρώντας κανένα. Τις δυό αυτές άπειρες διαστάσεις τής χριστιανικής άγάπης δηλώνει ή άποστολική σύστασις: «Μακροθυμείτε προς πάντας».

«'Εμφανής εγενήθην τοίς έμέ μη έπερωτώσιν, εύρέθην τοίς έμέ μη ζητούσιν», λέγει ό Θεός στο βιβλίό του προφήτη 'Ησαΐα (ζε' 1). 'Ο Θεός κάνει τό πᾶν, μέσα στο σκοτάδι τής άμαρτίας, όπου βρίσκεται ό άμαρτωλός, για νά του δείξη ότι ύπάρχει, ότι είναι παρών. Μέ τόν λόγο του, μέ τά διάφορα γεγονότα, πραγματοποιει τόν φωτισμό, τήν άνάνηψι, τή σωτηρία. 'Ο κόσμος είναι γεμάτος από τέτοιες θεοφάνειες, που ή καθεμία τους σημαίνει μιá άκόμη ψυχή κερδισμένη για τήν ούράνια βασιλεία.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Δι' ό,τι άφορᾷ εις τόν «'Εφημέριον» άπευθυντέον :
Προς τήν Διεύθυνσιν του Περιοδικου ΕΚΚΛΗΣΙΑ
'Οδός Φιλοθέης 19, 'Αθήναι - Τηλ. 227.689.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

α. Κληρικόσημον ἀδειῶν γάμου-διαζυγίων.

ΠΡΟΣ

τὰς Ἱ. Μητροπόλεις τῆς Ἐπικρατείας.

Ὡς γνωστὸν δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Ν.Δ. 3559/56 τὸ ἐπὶ τῶν ἀδειῶν γάμων καὶ διαζυγίων ἐπικολούμενον κληρικόσημον ἠϋξήθη ἕκτοτε εἰς τὸ διπλάσιον, τὸ δὲ ἐκ τῆς αὐξήσεως ταύτης ἔσδοον ἀποτελοῦν πόρον τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Α.Ν. 536/45 προβλεπομένου λογαριασμοῦ «Κεφάλαια πρὸς πληρωμὴν μισθῶν ἐφημεριακοῦ Κλήρου», ἀνήκει εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον, εἰς ὃ ἀποδίδεται ὑπὸ τοῦ ΤΑΚΕ κατὰ τὰ δι' ἀποφάσεως τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὀριζόμενα.

Πρὸς ἀπόδοσιν τὴν ἀνηκόντων εἰς τὸ Δημόσιον, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν ὑμᾶς, ὅπως ἀγαθυνθῆτε καὶ μᾶς γνωρίσητε ἐπακριβῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑφ' ὑμῶν ἐκδοθεισῶν καὶ κληρικοσημανθεισῶν ἀδειῶν γάμων καὶ διαζυγίων, κατὰ τὸ ἔτος 1964.

Ὡσαύτως παρακαλοῦμεν ὅπως ὅσαι Ἱ. Μητροπόλεις μᾶς ἐγνωρίζον μέχρι τοῦδε ἀνὰ τρίμηνον τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα παύσουν τοῦ λοιποῦ ἀποστέλλουσαι ταῦτα.

Μετὰ τιμῆς

Ὁ διευθύνων σύμβουλος
Καθηγ. Π. ΣΤΕΡΙΩΤΗΣ

β) Περὶ τῆς συνθέσεως τοῦ Δ.Σ. τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Μία γνωμάτευσις

ΠΡΟΣ

Τὸν κ. Διευθύνοντα Σύμβουλον τοῦ ΤΑΚΕ

Ἐχομεν τὴν τιμὴν ἐπὶ σχετικῆς ἐντολῆς τοῦ Δ. Συμβουλίου, ὅπως ἐρευνηθῆ ἡ νομιμότης τῆς συνθέσεως αὐτοῦ, α) μετὰ τὸν ἐπελθόντα θάνατον τοῦ Συνοδικοῦ μέλους καὶ β) τὸν διορισμὸν ὡς μελῶν αὐτοῦ τῶν Ἀρχιμανδριτῶν Γεωργ. Δελέγια, ἐφημερίου Ἱ.Ναοῦ τοῦ ἐν Πειραιεὶ Ἰδρύματος «Ἰδρυμα Πειραιικοῦ καὶ Φιλανθρωπικοῦ Ναοῦ Ἁγ. Αἰκατερίνης», καὶ Ἰακ. Μαλλιαροῦ, Εὐτυχ. Παπαγιαννίδη καὶ Δαμ. Λαζαρίζου, νὰ σᾶς ἐκθέσωμεν τὴν γνώμην μας ἔχουσαν ὡς ἀκολούθως.

Περὶ τῆς συγκροτήσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ταμείου προβλέπει τὸ ἄρθρ. 7 τοῦ α.ν. 1492/38. Διὰ τοῦ ἑδαφ. 2 τοῦ ἄρθρου τούτου, ὀρίζεται ὅτι μεταξὺ ἄλλων τοῦ Συμβουλίου μετέχει καὶ εἰς Ἀρχιερεῖς, ὀριζόμενος ὑπὸ τοῦ Ἱπουργοῦ Ἱεροσχευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἱ.Συνόδου διὰ τὸν χρόνον τῆς Συνοδικῆς περιόδου καθ' ἣν ὄρισθη οὗτος. Διὰ δὲ τοῦ ἑδαφ. 3 ὅτι τοῦ Συμβουλίου μετέχουσι καὶ τέσσαρες ἐφημέριοι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ὀριζόμενοι διὰ πράξεως τοῦ Ἱπουργοῦ Ἱεροσχευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας ἐκ καταλόγου ὁκτῶ τοιούτων ὑποβαλλομένου ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν εἰς τὸ Ἱπουργεῖον καὶ ἐπὶ τριετῆ ἰθιεία.

Τὸ Συνοδικὸν μέλος, ὡς γνωστὸν ἀπεβίωσεν, ἐντεῦθεν δὲ ἀνακύπτει τὸ ἐρώτημα ἐὰν τὸ ἐκλιπὸν τοῦτο μέλος νομίμως δύναται νὰ ἀναπληρωθῆ ὑπὸ τοῦ ὀρισθέντος, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἡ Νομολογία ἔχει δεχθῆ, ὅτι ἐν ἔλλειψει ρητῆς

περί του ἐναντίου διατάξεως τὰ ἀναπληρωματικά μέλη καλοῦνται πρὸς ἀναπλήρωσιν ἀπόντος ἢ κωλυομένου προσκαίρως τακτικοῦ μέλους καὶ οὐχὶ πρὸς ἀναπλήρωσιν μὴ ὑπάρχοντος τοιοῦτου ἢ ἀποβαλλόντος τὴν ιδιότητα τοῦ μέλους (Σ.Ε. 1659/57, 1407, 1620/29, 1123, 1488 1960). Δεδομένου δὲ ὅτι διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ἀ.ν. 1492/38 δὲν ὀρίζεται ἀντίθετόν τι πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Νομολογίας, ὡς ἄνω, δεκτὰ γενόμενα, τουτέστιν δὲν ὀρίζεται ὑπὸ ταύτης ὅτι τὸ ἀναπληρωματικὸν μέλος καλεῖται πρὸς ἀναπλήρωσιν καὶ θανόντος, ἔπεται ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὡς ἄνω μέλους, τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ TAKE δὲν εὐρίσκεται πλέον ἐν νομίμῳ συνθέσει.

Τὸ θέμα τῆς συμμετοχῆς τῶν περι ὧν ἀνωτέρω Ἀρχιμανδριτῶν δέον ν' ἀντιμετωπισθῇ κεχωρισμένως διὰ τὸν πρῶτον ἐξ αὐτῶν καθ' ὅσον ὡς πρὸς τοῦτον συντρέχει καὶ πρόσθετος λόγος, ὅστις δέον νὰ ἐξετασθῇ ἰδιαίτερος.

Συγκεκριμένως, δεδομένου ὅτι κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἐδαφ. 3 τοῦ ἄρθρου 7 ἀ.ν. 1492/38 οἱ ἐκ τῶν ἐφημερίων διοριζόμενοι ὡς μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ TAKE δέον ὅπως ἀνήκουσιν εἰς τὴν δύναμιν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, πρέπει νὰ ἐρευνηθῇ ἂν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου Δελέγκια, ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ ἐν Πειραιεὶ Ἰδρύματος «Ἰδρυμα Πειραιικοῦ καὶ Φιλανθρωπικοῦ Ναοῦ Ἀγίας Αἰκατερίνης», συντρέχει ἢ προϋπῆθαι αὕτη τοῦ νόμου.

Ἐκ τοῦ ἄρθρ. 70 τοῦ ἀ.ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ τοῦ ἀπὸ 5.5.37 Β.Δ. (περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Ὄργανισμοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ὀρφανοτροφείου Βουλιαγμένης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (Φ.Ε.Κ. 179 Α', 1937) σαφῶς προκύπτει ὅτι ὁ ὡς ἄνω Νὰὸς ἀνήκει κατὰ κυριότητα εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὀρφανοτροφεῖον Βουλιαγμένης τελούντος, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τὴν Διοίκησιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἀνατίρρητον εἶναι ὅτι ὁ ἐφημέριος τοῦ Ναοῦ τούτου διοικητικῶς ἀνήκει εἰς τὴν δύναμιν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ συνεπῶς ἡ συμμετοχὴ αὐτοῦ εἰς τὸ Δ. Συμβούλιον ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο, εἶναι νόμιμος.

Ὅσον ἀφορᾷ τέλος, τὴν συμμετοχὴν τοῦ ἀνωτέρω, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχιμανδριτῶν, διὰ τὸ νόμιμον τῆς ὁποίας διετυπώθησαν ἐπιφυλάξεις, φρονοῦμεν ὅτι δὲν ὑφίσταται τοιοῦτον ζήτημα, δεδομένου ὅτι οὗτοι, ὡς Ἱερομόναχοι, τοποθετοῦμενοι ὑπὸ τοῦ οικείου Ἱεράρχου διὰ κανονικοῦ διορισμοῦ εἰς Ὄργανισμὸν καὶ Ἐφημεριακὰς θέσεις χηρευσῶν ἐνοριῶν προσωρινῶς, κατὰ τὸ ἄρθρ. 56 τοῦ ἀ.ν. 2200/40, ἀσχοῦσιν πράγματι ἐφημεριακὰ καθήκοντα, ἀσφαλιζόμενοι διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὸ TAKE. Ἐπειδὴ, τέλος, κατὰ τὴν ὡς ἄνω διάταξιν, προκειμένου περὶ διορισμοῦ ἐφημερίων, ὡς μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου οὐδέμια διάκρισις γίνεται μεταξύ προσωρινῶν καὶ τακτικῶν τοιοῦτων, δὲν νομίζομεν ὅτι ὑφίσταται ζήτημα καὶ νομίμως πάντες οὗτοι μετέχουσιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Μετὰ τιμῆς
Ὁ Προϊστ. τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΝ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΕΩΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Κ. Μητσολάκης ὑπέγραψε νομοσχέδιον «περὶ ἐκκλησιαστικῶν συμβουλίων, διαβαθμίσεως τῶν ἐφημερίων καὶ πληρώσεως κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων», διὰ τοῦ ἄρθρου 7, τοῦ ὁποίου προβλέπεται ἡ ἀναγωγὴ ἐφημερίων ἐχόντων ὠρισμένα προσόντα ἐκ τῆς Δ' εἰς τὴν Γ' κατηγορίαν καὶ ἐκ τῆς Γ' εἰς τὴν Β' τοιαύτην.

ΔΩΡΕΑ ΔΓ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ ΘΕΟΛΟΓΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ ΣΙΝΑ

Ἀνεκοινώθη ἐκ τοῦ ὑπουργείου Παιδείας ὅτι ὁ κ. Μποδοσάκης διέθεσεν 180.000 δρχ. διὰ τὴν μετάβασιν καὶ παραμονὴν ἐπὶ ἓν ἔτος πέντε πτυχιούχων τῆς Θεολογίας εἰς τὴν μονὴν Σινᾶ, πρὸς μελέτην τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων χειρογράφων. Τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ διατεθῇ καὶ διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Καθηγητοῦ Π. Στεριώτη, Μία ἀπάντησις. — **Φωτίου Κόντογλου**, Ἡ ὄνος τοῦ Βαλαὰμ ὀμιλοῦσα μὲ φωνὴν ἀνθρωπίνην.—**Ἀνθίμου Θεολογίτου**, Ὁ Σαμουὴλ. — **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ ἱστορία καὶ ἡ πρόδοσις κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν. — **Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Καλύβα**, Ἱεροκέρυκος Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος, Ὁ θάνατος. — Ὁρησκευτικὰ καὶ ἠθικὰ μελέτες τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν **Νεκταρίου Αἰγίνης** («Γνώρισε τὸν ἑαυτό σου»). Ἀπόδοσις **Θεοδόση Σπεράντσα**. — **Ἀρχιμ. Προκ. Παπαθεοδώρου**, Πλειότερο καὶ καθαρότερο φῶς γιὰ τὴν νεολαία μας. — **Βασιλ. Ἡλιάδης**, Οἱ μεγάλες γυναῖκες τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ Ἁγία Θέκλα. Ἡ χριστιανικὴ τῆς ζωῆ καὶ τὰ μαρτύριά της.—«Φιλοθέου Ἀδολεσχίας». Μέρος πέμπτον. Ψυχοφελεῖς ἐπιστάσεις ἀπὸ τὸ «Δευτερονόμιον», ὑπὸ **Εὐγενίου Βουλγάρως**. Ἀπόδοσις Θεοδόση Σπεράντσα. — **X. Β. Γ.**, Διὰ τοὺς νεονύμφους.—**Στ. Α. Νικολαΐδης**, Δᾶσος καὶ Γραφή. — **Βασ. Μουστάκης**, Στὸ περιθώριον τῆς Ἁγίας Γραφῆς.—Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.—Εἰδήσεις. — Ἀλληλογραφία.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Τύποις : ΤΣΙΡΩΝΗ — Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα — Τηλ. 533.805

Ἐπιτελεσθεὶς Τυπογραφείου: Γ. Σ. Χρυσάφης, Ἱασιωνίδου 22, Σοῦρμενα